

മഹാഭാരതം - 22

മഹാഭാരതം 22

വ്യാസമഹർഷി

അധ്യായം 226 - 250

താളിലക്കം
2020

പേര്: മഹാഭാരതം 22

ഭാഷ: Malayalam

വിഭാഗം: മഹാകാവ്യം

രചന: വ്യാസമഹർഷി

പ്രസാധകർ: താളിളക്കം

ഡിസംബർ 2020

Layout Design: പ്രവീൺ വർമ്മ

Copyleft:

ലാടെക്കിൽ നിർമ്മിച്ചതാണിത്.
ഓൺലൈൻ വായനയ്ക്ക് വേണ്ടി.
ഉബുണ്ടു ഓപ്പറേറ്റിങ്ങ് സിസ്റ്റത്തിലൂടെ.
കുടപ്പാട്: വികിപ്പീഡിയ.

1 [വൈ]

ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ തദ് വാക്യം നിശമ്യ സഹ സൗബലഃ
 ദുര്യോധനം ഇദം കാലേ കർണോ വചനം അബ്രുവീത്
 2 പ്രവ്രാജ്യ പാണ്ഡവാൻ വീരാൻ സ്വേന വിര്യേണ ഭാരത
 ഭുങ്ക്ഷ്യമാം പൃഥിവീം ഏകോ ദിവം ശംബരഹാ യഥാ
 3 പ്രാച്യാശ് ച ദാക്ഷിണാത്യാശ് ച പ്രതീച്ഛോദീച്ഛുവാസിനഃ
 കൃതാഃ കരപ്രദാഃ സർവേ രാജാനസ് തേ നരാധിപ
 4 യാ ഹി സാ ദീപ്യമാനേവ പാണ്ഡവാൻ ഭജതേ പുരാ
 സാദ്യ ലക്ഷ്മീസ് ത്വയാ രാജൻ അവാപ്താ ഭ്രാതൃഭിഃ സഹ
 5 ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥ ഗതേ യാം താം ദീപ്യമാനാം യുധിഷ്ഠിരേ
 അപശ്യാമ ശ്രീയം രാജൻ അചിരം ശോകകർശിതാഃ
 6 സാ ഇ ബുദ്ധിബലേനേയം രാജ്ഞസ് തസ്മാദ് യുധിഷ്ഠിരാത്
 ത്വയാക്ഷിപ്താ മഹാബാഹോ ദീപ്യമാനേവ ദൃശ്യതേ
 7 തഥൈവ തവ രാജേന്ദ്ര രാജാനഃ പരവീരഹൻ
 ശാസനേ *f*ധിഷ്ഠിതാഃ സർവേ കിം കർമ ഇതി വാദിനഃ
 8 തവാദ്യ പൃഥിവീ രാജൻ നിഖിലാ സാഗരാംബരാ
 സപർവതവനാ ദേവീ സഗ്രാമ നഗരാകരാ
 നാനാ വനോദ്ദേശവതീ പത്തനൈർ ഉപശോഭിതാ
 9 വന്ദ്യമാനോ ദ്വിജൈ രാജൻ പൂജ്യമാനസ് ച രാജഭിഃ
 പൗരന്ധാദ് ദിവി ദേവേഷു ഭ്രാജസേ രശ്മിവാൻ ഇവ
 10 തദ്രേർ ഇവ യഥോ രാജാ മരുദ്ഭിർ ഇവ വാസവഃ
 കരുദിസ് ത്വം വൃതോ രാജൻ ഭാസി നക്ഷത്രരാഡ് ഇവ
 11 യേ സു തേ നാദ്രിയന്തേ *f*ജ്ഞാതാം നോദ്വിജന്തേ കദാ ച ന
 പശ്യാമസ് താത് ശ്രീയാ ഹീനാൻ പാണ്ഡവാൻ വനവാസിനഃ
 12 ശ്രൂയന്തേ ഹി മഹാരാജ സരോ ദ്വൈതവനം പ്രതി
 വസന്തഃ പാണ്ഡവാഃ സാർധം ബ്രാഹ്മണൈർ വനവാസിഭിഃ
 13 സ പ്രയാഹി മഹാരാജ ശ്രീയാ പരമയാ യുതഃ
 പ്രതപൻ പാണ്ഡുപുത്രാംസ് ത്വം രശ്മിവാൻ ഇവ തേജസാ
 14 സ്ഥിതോ രാജ്യേ ച്യുതാൻ രാജ്യാച് ശ്രീയാ ഹീനാത് ശ്രീയാ വൃതഃ
 അസമൃദ്ധാൻ സമൃദ്ധാർഥഃ പശ്യ പാണ്ഡുസുതാൻ നൃപ
 15 മഹാഭീജന സമ്പന്നം ഭദ്രേ മഹതി സംസ്ഥിതം
 പാണ്ഡവാസ് ത്വാഭിവിക്ഷന്താം യയാതിം ഇവ നാഹുഷം

16 യാം ശ്രീയം സുഹൃദശ് ചൈവ ദുർഹൃദശ് ച വിശാം പതേ
 പശ്യന്തി പുരുഷേ ദീപ്താം സാ സമർഥാ ഭവത്യ് ഉത
 17 സമസ്മോ വിഷമസ്മാൻ ഹി ദുർഹൃദോ യോ fഭിവിക്ഷതേ
 ജഗതീസ്മാൻ ഇവാദ്രിസമഃ കിം തതഃ പരമം സുഖം
 18 ന പുത്ര ധനലാഭേന ന രാജ്യേനാപി വിന്ദതി
 പ്രീതിം നൃപതിശാർദൂല യാം അമിത്രാഘ ദർശനാത്
 19 കിം ന തസ്യ സുഖം ന സ്യാദ് ആശ്രമേ യോ ധനഞ്ജയം
 അഭിവിക്ഷേത സിദ്ധാർഥോ വകലാജിന വാസസം
 20 സുവാസസോ ഹി തേ ഭാര്യോ വകലാജിന വാസസം
 പശ്യന്ത് അസുഖിതാം കൃഷ്ണാം സാ ച നിർവിദ്യതാം പുനഃ
 വിനിന്ദതാം തഥാത്മാനം ജീവിതം ച ധനച്യുതം
 21 ന തഥാ ഹി സഭാമധ്യേ തസ്യാ ഭവിതും അർഹതി
 വൈമനസ്യ യഥാദൃഷ്ട്യാ തവ ഭാര്യാഃ സ്വലക്രതാഃ
 22 ഏവം ഉക്ത്വാ തു രാജാനം കർണഃ ശകുനീനാ സഹ
 തുഷ്ണീം ബഭ്രുവതുർ ഉഭൗ വാക്യാന്തേ ജനമേജയ

അധ്യായം 227

1 [വൈ]

കർണസ്യ വചനം ശ്രുത്വാ രാജാ ദുര്യോധനസ് തദാ
 ഹൃഷ്ടോ ഭൂത്വാ പുനർ ദീന ഇദം വചനം അബ്രുവീത്
 2 ബ്രവീഷി യദ് ഇദം കർണ സർവം മേ മനസി സ്ഥിതം
 ന ത് അഭ്യനുജ്ഞാമി ലപ്സാമി ഗമനേ യത്ര പാണ്ഡവഃ
 3 പരിഭവതി താൻ വിരാൻ യുതരാഷ്ടോ മഹീപതിഃ
 മന്യതേ ദ്രുധികാംശ് ചാപി തപോയോഗേന പാണ്ഡവൻ
 4 അഥ വാപ്യ് അനുബന്ധേത നൃപോ ദ്വസ്താകം ചികീർഷിതം
 5 ന ഹി ദൈവതവനേ കിം ചിദ് വിദ്യതേ ദ്വന്യത് പ്രയോജനം
 ഉത്സാദനം ഋതേ തേഷാം വനസ്ഥാനാം മമ ദിഷാം
 6 ജാനാസി ഹി യഥാ ക്ഷത്താ ദ്യുതകാല ഉപസ്ഥിതേ
 അബ്രുവീദ് യച് ച മാം ത്യാം ച സൗബലം ച വചസ് തദാ
 7 താനി പൂർവാണി വാക്യാനി യച് ചാന്യത് പരിഭേവിതം
 വിചിന്ത്യ നാധിഗ്ച്ഛാമി ഗമനായേതരായ വാ
 8 മമാപി ഹി മഹാൻ ഹർഷോ യദ് അഹം ഭീമ ഫൽഗുനൗ
 ക്ലിഷ്ടാവ് അരണ്യേ പശ്യേയം കൃഷ്ണയാ സഹിതാവ് ഇതി
 9 ന തഥാ പ്രാപ്തയാം പ്രീതിം അവാപ്യ വസുധാം അപി
 ദൃഷ്ട്വാ യഥാ പാണ്ഡുസുതാൻ വല്ലകാജിന വാസസഃ
 10 കിം ന സ്യാദ് അധികം തസ്മാദ് യദ് അഹം ദ്രുപദാത്മജാം
 ദ്രൗപദീം കർണ പശ്യേയം കാഷായവസനാം വനേ
 11 യദി മാം ധർമ്മരാജശ് ച ഭീമസേനശ് ച പാണ്ഡവഃ
 യുക്തം പരമയാ ലക്ഷ്മയാ പശ്യേതാം ജീവിതം ഭവേത്
 12 ഉപായം ന തു പശ്യാമി യേന ഗച്ഛേമ തദ് വനം
 യഥാ ചാഭ്യനുജാനീയാദ് ഗച്ഛന്തം മാം മഹീപതിഃ
 13 സ സൗബലേന സഹിതസ് തഥാ ദുഃശാസനേന ച
 ഉപായം പശ്യ നിപുണം യേന ഗച്ഛേമ തദ് വനം
 14 അഹം അപ്യ് അദ്യ നിശ്ചിത്യ ഗമനായേതരായ വാ
 കാല്യം ഏവ ഗമിഷ്യാമി സമീപം പാർഥിവസ്യ ഹ
 15 മയി തത്രോപവിഷ്യേ തു ഭീഷ്മേ ച കരുസത്തമേ
 ഉപായോ യോ ഭവേദ് ദൃഷ്ടസ് തം ബ്രൂയാഃ സഹ സൗബലഃ
 16 തതോ ഭീഷ്മസ്യ രാജ്ഞശ് ച നിശമ്യ ഗമനം പ്രതി
 വ്യവസായം കരിഷ്യേ ദ്വഹം അനന്വീയ പിതാമഹം

17 തഥേത്യ് ഉക്ത്വാ തു തേ സർവേ ജഗുർ ആവസഥാൻ പ്രതി
 വൃഷിതായാം രജന്യാം തു കർണോ രാജാനം അഭ്യയാത്
 18 തതോ ദുര്യോധനം കർണം പ്രഹസന് ഇദം അബ്രുവീത്
 ഉപായഃ പരിദൃഷ്ടോ ിയം തം നിബോധ ജനേശ്വര
 19 ഘോഷാ ദ്വൈതവനേ സർവേ ത്വത്പ്രതീക്ഷാ നരാധിപ
 ഘോഷയാത്രാപദേശേന ഗമീഷ്യാമോ ന സംശയഃ
 20 ഉചിതം ഹി സദാ ഗതും ഘോഷയാത്രാം വിശാം പതേ
 ഏവം ച ത്യാം പിതാ രാജൻ സമനജ്ഞാതും അർഹതി
 21 തഥാ കഥയമാനൗ തൗ ഘോഷയാത്രാ വിനിശ്ചയം
 ഗാന്ധാരരാജഃ ശകുനിഃ പ്രത്യുവാച ഹസന് ഇവ
 22 ഉപായോ ിയം മയാ ദൃഷ്ടോ ഗമനായ നിരായഃ
 അനജ്ഞാസ്യതി നോ രാജാ ചോദയിഷ്യതി ചാപ്യ് ഉത
 23 ഘോഷാ ദ്വൈതവനേ സർവേ ത്വത്പ്രതീക്ഷാ നരാധിപ
 ഘോഷയാത്രാപദേശേന ഗമീഷ്യാമോ ന സംശയഃ
 24 തതഃ പ്രഹസിതാഃ സർവേ തേ ിന്യോന്യസ്യ തലാൻ ദദുഃ
 തദ് ഏവ ച വിനിശ്ചിത്യ ദദുഃ കരുസത്തമം

അധ്യായം 220=8

1 [വൈ]

ധൃതരാഷ്ട്രം തതഃ സർവേ ദദൃശൂർ ജനമേജയ
 പൃഷ്ഠാ സുഖം അഥോ രാജ്ഞഃ പൃഷ്ഠാ രാജ്ഞാ ച ഭാരത
 2 തതസ് തൈർ വിഹിതഃ പൂർവം സമംഗോ നാമ ബല്ലവഃ
 സമീപസ്ഥാസ് തദാ ഗാവോ ധൃതരാഷ്ട്രേ നൃവേദയത്
 3 അനന്തരം ച രാധേയഃ ശകുനീശ് ച വിശാം പതേ
 ആഹതുഃ പാർഥിവശ്രേഷ്ഠം ധൃതരാഷ്ട്രം ജനാധിപാ
 4 രമണീയേഷു ദേശേഷു ഘോഷാഃ സമ്പ്രതി കൗരവ
 സുരണാ സമയഃ പ്രാപ്തോ വത്സാനാം അപി ചാങ്കനം
 5 മൃഗയാ ചോചിതാ രാജന് അസ്മിൻ കാലേ സുതസ്യ തേ
 ദുര്യോധനസ്യ ഗമനം ത്വം അനുജ്ഞാതും അർഹസി

6 [ധൃത്]

മൃഗയാ ശോഭനാ താത ഗവാം ച സമവേക്ഷണം
 വിശ്രംഭേത് ത്വ ന ഗന്തവ്യോ ബല്ലവാനാം ഇതി സ്മരേ
 7 തേ ത്വ തത്ര നരവ്യാഘ്രാഃ സമീപ ഇതി നഃ ശ്രുതം
 അതോ നാഭ്യനുജാനാമി ഗമനം തത്ര വഃ സ്വയം
 8 ഛദന്മാ നിർജിതാസ് തേ ഹി കർശിതാശ് ച മഹാവനേ
 തപോനിത്യാശ് ച രാധേയ സമർഥാശ് ച മഹാരഥാഃ
 9 ധർമ്മരാജോ ന സങ്ക്രധ്യേദ് ഭീമസേനസ് ത്വ് അമർഷണഃ
 യജ്ഞസേനസ്യ ദുഹിതാ തേജ ഏവ ത്വ കേവലം
 10 യുധം ചാപ്യ് അപരാധ്യേയൂർ ദർപമോഹസമന്വിതാഃ
 തതോ വിനിർദഹേയുസ് തേ തപസാ ഹി സമന്വിതാഃ
 11 അഥ വാ സായുധാ വീരാ മന്തനാഭിപരിപ്ലതാഃ
 സഹിതാ ബദ്ധനിസ്ത്രിംശാ ദഹേയഃ ശസ്ത്രതേജസാ
 12 അഥ യുധം ബഹുത്വാത് താൻ ആരഭധ്വം കഥം ചന
 അനാര്യം പരമം തഃ സ്യാദ് അശക്യാം തച് ച മേ മതം
 13 ഉഷിതോ ഹി മഹാബാഹുർ ഇന്ദ്രലോകേ ധനഞ്ജയഃ
 ദിവ്യാന്യ് അസ്താഞ്യ് അവാപ്യാഥ തതഃ പ്രത്യാഗതോ വനം
 14 അകൃതാന്യേണ പൃഥിവീ ജിതാ ബീഭത്സുനാ പുരാ
 കിം പുനഃ സ കൃതാന്യോ ദ്വേ ന ഹന്യാദ് വോ മഹാരഥഃ
 15 അഥ വാ മദ്യചോ ശ്രുതാ തത്ര യത്താ ഭവിഷ്യഥ
 ഉദിഗ്നവാസോ വിശ്രംഭാദ് ദുഃഖം തത്ര ഭവിഷ്യതി

16 അഥ വാ സൈനികാഃ കേ ചിദ് അപകുര്യൂർ യുധിഷ്ഠിരേ
തദ് അബുദ്ധി കൃതം കർമ്മ ദോഷം ഉത്പാദയേച് ച വഃ

17 തസ്യാദ് ഗച്ഛന്തു പുരുഷാഃ സ്താരണായാപ്ത കാരിണഃ
ന സ്വയം തത്ര ഗമനം രോചയേ തവ ഭാരത

18 [ഷകനി]

ധർമ്മജ്ഞഃ പാണ്ഡവോ ജ്യേഷ്ഠഃ പ്രതിജ്ഞാതം ച സംസദി
തേന ദ്വാദശ വർഷാണി വസ്തുവ്യാനീതി ഭാരത

19 അനുവൃത്താശ് ച തേ സർവേ പാണ്ഡവാ ധർമ്മചാരിണഃ
യുധിഷ്ഠിരശ് ച കൗന്തേയോ ന നഃ കോപം കരിഷ്യതി

20 മൃഗയാം ചൈവ നോ ഗന്തും ഇച്ഛാ സംവർധതേ ദൃശം
സ്നാനം ച ചികീർഷാമോ ന തു പാണ്ഡവ ദർശനം

21 ന ചാനാര്യ സമാചാരഃ കശ് ചിത് തത്ര ഭവിഷ്യതി
ന ച തത്ര ഗമിഷ്യാമോ യത്ര തേഷാം പ്രതിശ്രയഃ

22 [വൈ]

ഏവം ഉക്തഃ ശകുനീനാ ധൃതരാഷ്ട്രോ ജനേശ്വരഃ

ദുര്യോധനം സഹാമാത്യം അനുജ്ഞേ ന കാമതഃ

23 അനുജ്ഞാതസ് തു ഗാന്ധാരിഃ കർണേന സഹിതസ് തദാ
നിര്യയൗ ഭരതശ്രേഷ്ഠോ ബലേന മഹതാ വൃതഃ

24 ദുഃശാസനേന ച തഥാ സൗബലേന ച ദേവിനാ

സംവൃതോ ഭ്രാന്തദീശ് ചാനൈത്യഃ സ്ത്രീഭിശ് ചാപി സഹസ്രശഃ

25 തം നിര്യാന്തം മഹാബാഹുഃ ദൃഷ്ടും ദൈദ്വതവനം സരഃ

പൗരാശ് ചാനയയുഃ സർവേ സഹ ദാരാ വനം ച തത്

26 അഷ്ടൗ രഥസഹസ്രാണി ത്രിണി നാഗായുതാനി ച

പത്തയോ ബഹുസാഹസ്രാ ഹയാശ് ച നവതിഃ ശതഃ

27 ശകടാപണ വേശ്യാശ് ച വണിജോ ബന്ദിനസ് തഥാ

നരാശ് ച മൃഗയാ ശീലാഃ ശതശോ ിഥ സഹസ്രശഃ

28 തതഃ പ്രയാണേ നൃപതേഃ സുമഹാൻ അഭവത് സ്വനഃ

പ്രാവൃഷ്ഠിവാ മഹാവായോർ ഉദ്ധതസ്യ വിശാം പതേ

29 ഗവ്യുതി മാത്രേ ന്യവസദ് രാജാ ദുര്യോധനസ് തദാ

പ്രയാതോ വാഹനൈഃ സർവൈസ് തതോ ദൈദ്വതവനം സരഃ

അധ്യായം 220=9

1 [വൈ]

അഥ ദുര്യോധനോ രാജാ തത്ര തത്ര വനേ വസൻ
ജഗാമ ഘോഷാൻ അഭിതസ് തത്ര ചക്രേ നിവേശനം
2 രമണീയേ സമാജ്ഞാതേ സോദകേ സമഹീരുഹേ
ദേശേ സർവ്വമുണോപേതേ ചക്രൂർ ആവസഥം നരാഃ
3 തമൈവ തത് സമീപസഥാൻ പൃഥഗ് ആവസഥാൻ ബഹുൻ
കർണസ്യ ശകന്യേഗ് ചൈവ ഭ്രാന്തൃണാം ചൈവ സർവശഃ
4 ദദർശ സ തദാ ഗാവഃ ശതശോ ിഥ സഹസ്രശഃ
അങ്കൈർ ലക്ഷൈഗ് ച താഃ സർവാ ലക്ഷയാം ആസ പാർഥിവഃ
5 അങ്കയാം ആസ വത്സാംഗ് ച ജജ്ഞേ ചോപസൃതാസ് ത്വ് അപി
ബാല വത്സാഗ് ച യാ ഗാവഃ കാലയാം ആസ താ അപി
6 അഥ സ സ്റ്റാരണം കൃത്വാ ലക്ഷയിത്വാ ത്രിഹായനാൻ
വൃതോ ഗോപാലകൈഃ പ്രീതോ വ്യഹരത് കരുനന്ദനഃ
7 സ ച പൗരജനഃ സർവഃ സൈനികാഗ് ച സഹസ്രശഃ
യഥോപജോഷം ചിക്രിഡൂർ വനേ തസ്മിൻ യഥാമരാഃ
8 തതോ ഗോപാഃ പ്രഗാതാരഃ കുശലാ നൃത്തവാദിതേ
ധാർതരാഷ്ട്രം ഉപാതിഷ്ഠൻ കന്യാഗ് ചൈവ സ്വലക്രതാഃ
9 സ സ്ത്രീഗണവൃതോ രാജാ പ്രഹൃഷ്ടഃ പ്രദദൗ വസു
തേഭ്യോ യഥാർഹം അന്നാനി പാനാനി വിവിധാനി ച
10 തതസ് തേ സഹിതാഃ സർവേ തരക്ഷുൻ മഹിഷാൻ മൃഗാൻ
ഗവയർക്ഷ വരാഹാംഗ് ച സമന്താത് പര്യകാലയൻ
11 സ താഞ് ശരൈർ വിനിർഭിന്ദൻ ഗജാൻ ബധ്നൻ മഹാവനേ
രമണീയേഷു ദേശേഷു ഗ്രാഹയാം ആസ വൈ മൃഗാൻ
12 ഗോരസാൻ ഉപയുജ്ഞാന ഉപഭോഗാംഗ് ച ഭാരത
പശ്യൻ സുരമണീയാനി പുഷ്പിതാനി വനാനി ച
13 മത്തഭ്രമര ജ്ജഷ്ടാനി ബർഹിണാഭിരുതാനി ച
അഗച്ഛദ് ആസപൂർവ്യേണ പുണ്യം ദൈവതവനം സരഃ
ഋദ്ധ്യാ പരമയാ യുക്തോ മഹേന്ദ്ര ഇവ വജ്രഭൃത്
14 യദൃച്ഛയാ ച തദ് അഹോ ധർമപത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ
ഈജേ രാജർഷിയജ്ഞേന സദ്യസ്തേന വിശാം പതേ
ദിവ്യേന വിധിനാ രാജാ വന്യേന കരുസത്തമഃ
15 കൃത്വാ നിവേശം അഭിതഃ സരസസ് തസ്യ കൗരവഃ

ദ്രൗപദ്യാ സഹിതോ ധീമാൻ ധർമ്മപത്യാ നരാധിപഃ
 16 തതോ ദുര്യോധനഃ പ്രേഷ്യാൻ ആദിദേശ സഹാനജഃ
 ആക്രിഡാവസഥാഃ ക്ഷിപ്രം ക്രിയന്താം ഇതി ഭാരത
 17 തേ തഥേത്യ് ഏവ കൗരവ്യം ഉക്ത്വാ വചനകാരിണഃ
 ചികീർഷന്തസ് തദാക്രിഡാന്ത് ജഗൂർ ദ്വൈതവനം സരഃ
 18 സേനാഗ്രം ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ പ്രാപ്തം ദ്വൈതവനം സരഃ
 പ്രവിശന്തം വനദ്വാരീ ഗന്ധർവാഃ സമവാരയൻ
 19 തത്ര ഗന്ധർവരാജോ വൈ പൂർവം ഏവ വിശാം പതേ
 കബേരവേനാദ് രാജന് ആജഗാമ ഗണാവൃതഃ
 20 ഗണൈർ അപ്സരസാം ചൈവ ത്രിദശാനാം തഥാത്മജൈഃ
 വിഹാരശീലഃ ക്രിഡാർഥം തേന തത് സംവൃതം സരഃ
 21 തേന തത് സംവൃതം ദൃഷ്ട്വാ തേ രാജപരിചാരകാഃ
 പ്രതിജഗൂസ് തതോ രാജൻ യത്ര ദുര്യോധനോ നൃപഃ
 22 സ തു തേഷാം വചോ ശ്രുത്വാ സൈനികാൻ യുദ്ധദുർമദാൻ
 പ്രേഷയാം ആസ കൗരവ്യ ഉത്സാരയത താൻ ഇതി
 23 തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ രാജ്ഞഃ സേനാഗ്രയായിനഃ
 സരോ ദ്വൈതവനം ഗത്വാ ഗന്ധർവാൻ ഇദം അബ്രുവൻ
 24 രാജാ ദുര്യോധനോ നാമ ധൃതരാഷ്ട്ര സുതോ ബലീ
 വിജിഹീർഷൂർ ഇഹായാതി തദർഥം അപസർപത
 25 ഏവം ഉക്താസ് തു ഗന്ധർവാഃ പ്രഹസന്തോ വിശാം പതേ
 പ്രത്യബ്രുവംസ് താൻ പുരുഷാൻ ഇദം സുപരുഷം വചഃ
 26 ന ചേതയതി വോ രാജാ മന്ദബുദ്ധിഃ സുയോധനഃ
 യോ fസ്താൻ ആജ്ഞാപയത്യ് ഏവം വശ്യാൻ ഇവ ദിവൗകസഃ
 27 യുയം മുർമുഷവശ് ചാപി മന്ദപ്രജ്ഞാ ന സംശയഃ
 യേ തസ്യ വചനാദ് ഏവം അസ്താൻ ബ്രൂത വിചേതസഃ
 28 ഗച്ഛത ത്വരിതാഃ സർവേ യത്ര രാജാ സ കൗരവഃ
 ദ്വേഷ്യം മാദ്വൈവ ഗച്ഛധ്യം ധർമ്മരാജ നിവേശനം
 29 ഏവം ഉക്താസ് തു ഗന്ധർവൈ രാജ്ഞഃ സേനാഗ്രയായിനഃ
 സന്യാദ്രവന്ത്യതോ രാജാ ധൃതരാഷ്ട്ര സുതോ fഭവത്

അധ്യായം 230

1 [വൈ]

തതസ് തേ സഹിതാഃ സർവേ ദുര്യോധനം ഉപാഗമൻ
അബ്രുവംശ് ച മഹാരാജ യദ് ഉച്ചഃ കൗരവം പ്രതി
2 ഗന്ധർവൈർ വാരിതേ സൈന്യേ ധാർതരാഷ്ട്രഃ പ്രതാപവാൻ
അമർഷപൂർണ്ണഃ സൈന്യാനി പ്രത്യഭാഷത ഭാരത
3 ശാസതൈനാൻ അധർമ്മജ്ഞാൻ മമ വിപ്രിയകാരിണഃ
യദി പ്രക്രീഡിതോ ദേവൈഃ സർവൈഃ സഹ ശതക്രതുഃ
4 ദുര്യോധന വചോ ശ്രുത്വാ ധാർതരാഷ്ട്രാ മഹാബലാഃ
സർവ ഏവാഭിസംനദ്ധാ യോധാശ് ചാപി സഹസ്രശഃ
5 തതഃ പ്രഥമ്യ ഗന്ധർവാംസ് തദ് വനം വിവിശൂർ ബലാത്
സിംഹനാദേന മഹതാ പൂരയന്തോ ദിശോ ദശ
6 തതോ ിപരെർ അവാദ്യന്ത ഗന്ധർവൈഃ ക്ഷ സൈനികാഃ
തേ വാദ്യമാണാ ഗന്ധർവൈഃ സാമ്നൈവ വസുധാധിപ
താൻ അനാദൃത്യ ഗന്ധർവാംസ് തദ് വനം വിവിശൂർ മഹത്
7 യദാ വാചാ ന തിഷ്ണന്തി ധാർതരാഷ്ട്രാഃ സരാജകാഃ
തതസ് തേ ഖേചരാഃ സർവേ ചിത്രസേനേ ന്യവേദയൻ
8 ഗന്ധർവരാജസ് താൻ സർവാൻ അബ്രവീത് കൗരവാൻ പ്രതി
അനാദ്യാത് ശാസതേത്യ ഏവം ചിത്രസേനോ ിത്യമർഷണഃ
9 അനുജ്ഞാതാസ് തു ഗന്ധർവാശ് ചിത്രസേനേന ഭാരത
പ്രഗൃഹീതായുധാഃ സർവേ ധാർതരാഷ്ട്രാൻ അഭിദ്രവൻ
10 താൻ ദൃഷ്ട്വാ പതതഃ ശീഘ്രാൻ ഗന്ധർവാൻ ഉദ്യതായുധാൻ
സർവേ തേ പ്രാദ്രവൻ സംഖ്യേ ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ പശ്യതഃ
11 താൻ ദൃഷ്ട്വാ ദ്രവതഃ സർവാൻ ധാർതരാഷ്ട്രാൻ പരാങ്മുഖാൻ
വൈകർത്തസ് തദാ വീരോ നാസീത് തത്ര പരാങ്മുഖഃ
12 ആപതന്തിം തു സന്ദ്രേക്ഷ്യ ഗന്ധർവാണാം മഹാചമുഃ
മഹതാ ശരവർഷേണ രാധേയഃ പ്രത്യവാരയത്
13 ക്ഷുരപൈർ വിശിഖൈർ ഭല്ലൈർ വത്സദന്തൈസ് തഥായസൈഃ
ഗന്ധർവാത് ശതശാഭ്യുപ്ലംഭി ലഘുത്വാത് സൂതനന്ദനഃ
14 പാതയന്ന് ഉത്തമാംഗാനി ഗന്ധർവാണാം മഹാരഥാഃ
ക്ഷണേന വ്യധമത് സർവാം ചിത്രസേനസ്യ വാഹിനീം
15 തേ വധ്യമാനാ ഗന്ധർവാഃ സൂതപത്രേണ ധീമതാ
ദ്രുവ ഏവാഭ്യവർത്തത ശതശോ ിഥ സഹസ്രശഃ

16 ഗന്ധർവഭൂതാ പൃഥ്വി ക്ഷണേന സമപദ്യത
ആപതദ്ഭീർ മഹാവേഗൈശ് ചിത്രസേനസ്യ സൈനികൈഃ
17 അഥ ദുര്യോധനോ രാജാ ശകുനീശ് ചാപി സൗബലഃ
ദുഃശാസനോ വികർണശ് ച യേ ചാന്യേ യുതരാഷ്ട്രജാഃ
ന്യൂഹനാസ് തത് തദാ സൈന്യം രഥൈർ ഗന്ധര്യ നിസ്വന്തൈഃ
18 ഭൂയോ ച യോധയാം ആസുഃ കൃത്യാ കർണം അമാഗ്രതഃ
മഹതാ രഥഘോഷേണ ഹയചാരേണ ചാപ്യ് ഉത
വൈകർതനം പരീപ്ലന്തോ ഗന്ധർവാൻ സമവാരയൻ
19 തതഃ സംന്യപതൻ സർവേ ഗന്ധർവാഃ കൗരവൈഃ സഹ
തദാ സുതമുലം യുദ്ധം അഭവൽ ലോമഹർഷണം
20 തതസ് തേ മൃദവോ fഭൂവൻ ഗന്ധർവാഃ ശരപീഡിതാഃ
ഉച്ചക്രശ്ശൂശ് ച കൗരവ്യാ ഗന്ധർവാൻ പ്രേക്ഷ്യ പീഡിതാൻ
21 ഗന്ധർവാസ് ത്രാസിതാൻ ദൃഷ്ട്വാ ചിത്രസേനോ fത്യമർഷണഃ
ഉത്പപാതാസനാത് ക്രുദ്ധോ വധേ തേഷാം സമാഹിതഃ
22 തതോ മായാസ്ത്രം ആസ്ഥായ യുധേ ചിത്രമാർഗ്ഗവിത്
തയാമുഹ്യന്ത കൗരവ്യാശ് ചിത്രസേനസ്യ മായയാ
23 ഏകൈകോ ഹി തദാ യോധോ ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ ഭാരത
പര്യവർത്തത ഗന്ധർവൈർ ദശഭീർ ദശഭിഃ സഹ
24 തതഃ സമ്പീഡ്യമാനാസ് തേ ബലേന മഹതാ തദാ
പ്രാദ്രവന്ത രണേ ഭീതാ യത്ര രാജാ യുധിഷ്ഠിരഃ
25 ഭജ്യമാനേഷ് അനീകേഷു ധാർതരാഷ്ട്രേഷു സർവശഃ
കർണോ വൈകർതനോ രാജാസ് തസ്മൗ ഗിരിർ ഇവാചലഃ
26 ദുര്യോധനശ് ച കർണശ് ച ശകുനീശ് ചാപി സൗബലഃ
ഗന്ധർവാൻ യോധയാം ചക്രഃ സമരേ ദ്രശവിക്ഷതാഃ
27 സർവ ഏവ തു ഗന്ധർവാഃ ശതശോ fഥ സഹസ്രശഃ
ജീലാസമാനാഃ സഹിതാഃ കർണം അഭ്യദ്രവൻ രണേ
28 അസിഭിഃ പട്ടിസൈഃ ശൂലൈർ ഗദാഭിശ് ച മഹാബലാഃ
സൃതപത്രം ജീലാസന്തഃ സമന്താത് പര്യവാരയൻ
29 അന്യേ fസ്യ യുഗ്മച് ഛിന്ദൻ ധ്വജം അന്യേ ന്യൂപാതയൻ
ഈഷാം അന്യേ ഹയാൻ അന്യേ സൃതം അന്യേ ന്യൂപാതയൻ
30 അന്യേ ഛത്രം വക്രഥം ച വസ്പരം ച തഥാപരേ
ഗന്ധർവാ ബഹുസാഹസ്രാഃ ഖണ്ഡശോ fഭ്യഹനൻ രഥം
31 തതോ രഥാദ് അവപ്സത്യ സൃതപത്രോ fസി ചർമ ഭൂത്

വികർണ്ണ രഥം ആസ്ഥായ മോക്ഷയാശ്വാൻ അചോദയത്

അധ്യായം 230=1

1 [വൈ]

ഗന്ധർവൈസ് തു മഹാരാജ ഭഗ്നേ കർണേ മഹാരഥേ
സന്യാദ്രവച് ചമുഃ സർവാ ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ പശ്യതഃ
2 താൻ ദൃശ്യാ ദ്രവതഃ സർവാൻ ധാർതരാഷ്ട്രാൻ പരാങ്മുഖാൻ
ദുര്യോധനോ മഹാരാജ നാസീത് തത്ര പരാങ്മുഖഃ
3 താം ആപതന്തിം സന്ദ്രേക്ഷ്യ ഗന്ധർവാണാം മഹാചമുഃ
മഹതാ ശരവർഷേണ സോ ഫദ്യവർഷദ് അരിന്ദമഃ
4 അചിന്ത്യശരവർഷം തു ഗന്ധർവാസ് തസ്യ തം രഥം
ദുര്യോധനം ജീഘാംസന്തഃ സമന്താത് പര്യവാരയൻ
5 യുഗ്മീഷാം വരൂഥം ച തഥൈവ ധ്വജസാരഥീ
അശ്യാംസ് ത്രിവേണം തൽപം ച തിലശോ ഫദ്യഹനദ് രഥം
6 ദുര്യോധനം ചിത്രസേനോ വിരഥം പതിതം ഭൂവി
അഭിദ്രുത്യ മഹാബാഹുർ ജീവഗ്രാഹം അമാഗ്രഹീത്
7 തസ്മിൻ ഗൃഹീതേ രാജേന്ദ്ര സ്ഥിതം ദുഃശാസനം രഥേ
പര്യഗൃഹ്ണന്ത ഗന്ധർവാഃ പരിവാര്യ സമന്തതഃ
8 വിവിംശതിം ചിത്രസേനം ആദായന്ത്യേ പ്രദുദ്രുഃ
വിന്ദാനവിന്ദാവ് അപരേ രാജദാരാഗ് ച സർവശഃ
9 സൈന്യാസ് തു ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ ഗന്ധർവൈഃ സമഭിദ്രുതഃ
പൂർവം പ്രഭഗൈഃ സഹിതാഃ പാണ്ഡവാൻ അഭ്യയുസ് തദാ
10 ശകടാപണ വേശ്യാഗ് ച യാനയുഗ്യം ച സർവശഃ
ശരണം പാണ്ഡവാഞ്ജ ശൂർ ഹ്രിയമാണേ മഹീപതൗ
11 പ്രിയദർശനോ മഹാബാഹുർ ധാർതരാഷ്ട്രോ മഹാബലഃ
ഗന്ധർവൈർ ഹ്രിയതേ രാജാ പാർഥാസ് തം അനുധാവത
12 ദുഃശാസനോ ദുർവിഷഹോ ദുർമുഖോ ദുർജയസ് തഥാ
ബദ്ധ്യാ ഹ്രിയന്തേ ഗന്ധർവൈ രാജദാരാഗ് ച സർവശഃ
13 ഇതി ദുര്യോധനാമാത്യഃ ക്രോശന്തോ രാജഗൃദ്ധിനഃ
ആർതാ ദീനസ്വരാഃ സർവേ യുധിഷ്ഠിരം ഉപാഗമൻ
14 താംസ് തഥാ വ്യഥിതാൻ ദീനാൻ ഭിക്ഷമാണാൻ യുധിഷ്ഠിരം
വൃദ്ധാൻ ദുര്യോധനാമാത്യാൻ ഭിമസേനോ ഫദ്യഭാഷത
15 അന്യഥാ വർതമാനാനാം അർഥോ ജാതായം അന്യഥാ
അസ്താഭിർ യദ് അനുഷ്ടേയം ഗന്ധർവൈസ് തദ് അനുഷ്ഠിതം
16 ദുർമന്ത്രിതം ഇദം താത രാജേണാ ദുർദ്ദൃത ദേവിനഃ

ദ്വേഷാദം അന്യേ ക്ലീബസ്യ പാതയന്തീതി നഃ ശ്രൂതം
 17 തദ് ഇദം കൃതം നഃ പ്രത്യക്ഷം ഗന്ധർവൈ രതിമാനുഷം
 ദിഷ്ട്യാ ലോകേ പുമാൻ അസ്തി കശ് ചിദ് അസ്തത്പ്രിയേ സ്ഥിതഃ
 യേനാസ്താകം ഹൃതോ ഭാര ആസീനാനാം സുഖാവഹഃ
 18 ശീതവാതാതപ സഹാംസ് തപസാ ചൈവ കർശിതാൻ
 സമസേമാ വിഷമസമാൻ ഹി ദ്രഷ്ടും ഇച്ഛതി ദുർമതിഃ
 19 അധർമചാരിണസ് തസ്യ കൗരവ്യസ്യ ദുരാത്മനഃ
 യേ ശീലം അനുവർത്തന്തേ തേ പശ്യന്തി പരാഭവം
 20 അധർമോ ഹി കൃതസ് തേന യേനൈതദ് ഉപശിക്ഷിതം
 അനുശംസാസ് തു കൗന്തേയാസ് തസ്യായ്യക്ഷാൻ ബ്രവീമി വഃ
 21 ഏവം ബ്രുവാണം കൗന്തേയം ഭീമസേനം അമർഷണം
 ന കാലഃ പരഷസ്യായം ഇതി രാജാഭ്യഭാഷത

അധ്യായം 232

1 [വൈ]

ഗന്ധർവൈസ് തു മഹാരാജ ഭഗ്നേ കർണേ മഹാരഥേ
സന്യാദ്രവച് ചമുഃ സർവാ ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ പശ്യതഃ
2 താൻ ദൃശ്യാ ദ്രവതഃ സർവാൻ ധാർതരാഷ്ട്രാൻ പരാങ്മുഖാൻ
ദുര്യോധനോ മഹാരാജ നാസീത് തത്ര പരാങ്മുഖഃ
3 താം ആപതന്തിം സന്ദ്രേക്ഷ്യ ഗന്ധർവാണാം മഹാചമുഃ
മഹതാ ശരവർഷേണ സോ ഫദ്യവർഷദ് അരിന്ദമഃ
4 അചിന്ത്യശരവർഷം തു ഗന്ധർവാസ് തസ്യ തം രഥം
ദുര്യോധനം ജീഘാംസന്തഃ സമന്താത് പര്യവാരയൻ
5 യുഗമീഷാം വരൂഥം ച തഥൈവ ധ്വജസാരഥീ
അശ്യാംസ് ത്രിവേണം തൽപം ച തിലശോ ഫദ്യഹനദ് രഥം
6 ദുര്യോധനം ചിത്രസേനോ വിരഥം പതിതം ഭൂവി
അഭിദ്രുത്യ മഹാബാഹുർ ജീവഗ്രാഹം അമാഗ്രഹീത്
7 തസ്മിൻ ഗൃഹീതേ രാജേന്ദ്ര സ്ഥിതം ദുഃശാസനം രഥേ
പര്യഗൃഹ്ണന്ത ഗന്ധർവാഃ പരിവാര്യ സമന്തതഃ
8 വിവിംശതിം ചിത്രസേനം ആദായന്ത്യേ പ്രദൃദൃഃ
വിന്ദാനവിന്ദാവ് അപരേ രാജദാരാഗ് ച സർവശഃ
9 സൈന്യാസ് തു ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ ഗന്ധർവൈഃ സമഭിദ്രുതഃ
പൂർവം പ്രഭഗൈഃ സഹിതാഃ പാണ്ഡവാൻ അഭ്യയുസ് തദാ
10 ശക്ടാപണ വേശ്യാഗ് ച യാനയുഗ്യം ച സർവശഃ
ശരണം പാണ്ഡവാഞ്ജ ശൂർ ഹ്രിയമാണേ മഹീപതൗ
11 പ്രിയദർശനോ മഹാബാഹുർ ധാർതരാഷ്ട്രോ മഹാബലഃ
ഗന്ധർവൈർ ഹ്രിയതേ രാജാ പാർഥാസ് തം അനുധാവത
12 ദുഃശാസനോ ദുർവിഷഹോ ദുർമുഖോ ദുർജയസ് തഥാ
ബദ്ധ്യാ ഹ്രിയന്തേ ഗന്ധർവൈ രാജദാരാഗ് ച സർവശഃ
13 ഇതി ദുര്യോധനാമാത്യഃ ക്രോശന്തോ രാജഗൃദ്ധിനഃ
ആർതാ ദീനസ്വരാഃ സർവേ യുധിഷ്ഠിരം ഉപാഗമൻ
14 താംസ് തഥാ വ്യഥിതാൻ ദീനാൻ ഭിക്ഷമാണാൻ യുധിഷ്ഠിരം
വൃദ്ധാൻ ദുര്യോധനാമാത്യാൻ ഭിമസേനോ ഫദ്യഭാഷത
15 അന്യഥാ വർതമാനാനാം അർഥോ ജാതായം അന്യഥാ
അസ്താഭിർ യദ് അനുഷ്ടേയം ഗന്ധർവൈസ് തദ് അനുഷ്ഠിതം
16 ദുർമന്ത്രിതം ഇദം താത രാജേണാ ദുർദ്ദൃത ദേവിനഃ

ദ്വേഷാദം അന്യേ ക്ലീബസ്യ പാതയന്തീതി നഃ ശ്രുതം
 17 തദ് ഇദം കൃതം നഃ പ്രത്യക്ഷം ഗന്ധർവൈ രതിമാനുഷം
 ദിഷ്ട്യാ ലോകേ പുമാൻ അസ്തി കശ് ചിദ് അസ്തുത്പ്രിയേ സ്ഥിതഃ
 യേനാസ്താകം ഹൃതോ ഭാര ആസീനാനാം സുഖാവഹഃ
 18 ശീതവാതാതപ സഹാംസ് തപസാ ചൈവ കർശിതാൻ
 സമസേമാ വിഷമസമാൻ ഹി ദ്രഷ്ടും ഇച്ഛതി ദുർമതിഃ
 19 അധർമചാരിണസ് തസ്യ കൗരവ്യസ്യ ദുരാത്മനഃ
 യേ ശീലം അനുവർത്തന്തേ തേ പശ്യന്തി പരാഭവം
 20 അധർമോ ഹി കൃതസ് തേന യേനൈതദ് ഉപശിക്ഷിതം
 അനുശംസാസ് തു കൗന്തേയാസ് തസ്യായ്യക്ഷാൻ ബ്രവീമി വഃ
 21 ഏവം ബ്രുവാണം കൗന്തേയം ഭീമസേനം അമർഷണം
 ന കാലഃ പരഷസ്യായം ഇതി രാജാഭ്യഭാഷത

അധ്യായം 233

1 [വൈ]

യുധിഷ്ഠിരവചഃ ശ്രുത്വാ ഭീമസേനപുരോഗമാഃ
 പ്രഹൃഷ്ടവദനാഃ സർവേ സമുത്തസന്ദൂർ നരർഷഭാഃ
 2 അഭേദ്യാനി തതഃ സർവേ സമനഹ്യന്ത ഭാരത
 ജാംബൂനദവിചിത്രാണി കവചാനി മഹാരഥാഃ
 3 തേ ദംശിതാ രഥൈഃ സർവേ ധ്വജിനഃ സശരാസനാഃ
 പാണ്ഡവാഃ പ്രത്യദൃശ്യന്ത ജ്വലിതാ ഇവ പാവകാഃ
 4 താൻ രഥാൻ സാധു സമ്പന്നാൻ സംയുക്താഞ്ജവനൈർ ഹരയൈഃ
 ആസ്ഥായ രഥശാർദൂലാഃ ശീഘ്രം ഏവ യയുസ് തതഃ
 5 തതഃ കൗരവ സൈന്യാനാം പ്രാദുരാസീൻ മഹാസന്ധനഃ
 പ്രയാതാൻ സഹിതാൻ ദൃഷ്ട്വാ പാണ്ഡുപുത്രാൻ മഹാരഥാൻ
 6 ജിതകാശിനസ് ച ഖചരാസ് ത്വരിതാസ് ച മഹാരഥാഃ
 ക്ഷണേനൈവ വന്ദേ തസ്മിൻ സമാജശൂർ അഭീതവത്
 7 ന്യവർത്തത തതഃ സർവേ ഗന്ധർവാ ജിതകാശിനഃ
 ദൃഷ്ട്വാ രഥഗതാൻ വീരാൻ പാണ്ഡവാംശ് ചതുരോ രണേ
 8 താംസ് തു വിഭ്രാജതോ ദൃഷ്ട്വാ ലോകപാലാൻ ഇവോദ്യതാൻ
 വ്യൂഢാനീകാ വ്യതിഷ്ഠന്ത ഗന്ധമാദനവാസിനഃ
 9 രാജ്ഞസ് തു വചനം ശ്രുത്വാ ധർമ്മരാജസ്യ ധീമതഃ
 ക്രമേണ മൃദുനാ യുദ്ധം ഉപക്രാമന്ത ഭാരത
 10 ന തു ഗന്ധർവരാജസ്യ സൈനീകാ മന്ദചേതസഃ
 ശക്യന്തേ മൃദുനാ ശ്രേയോ പ്രതിപാദയിതും തദാ
 11 തതസ് താൻ യുധി ദുർധർഷഃ സവ്യസാചീ പരന്തപഃ
 സാന്ത്വപൂർവ്വം ഇദം വാക്യം ഉവാച ഖചരാൻ രണേ
 12 നൈതദ് ഗന്ധർവരാജസ്യ യുക്തം കർമ്മ ജ്ജഗ്ഘ്സിതം
 പരദാരാഭിമർശശ് ച മാനുഷൈശ് ച സമാഗമഃ
 13 ഉത്സജധ്വം മഹാവിദ്യാൻ ധൃതരാഷ്ട്ര സുതാൻ ഇമാൻ
 ദാരാംശ് ചൈഷാം വിമുഞ്ചധ്വം ധർമ്മരാജസ്യ ശാസനാത്
 14 ഏവം ഉക്താസ് തു ഗന്ധർവാഃ പാണ്ഡവേന യശസ്വിനാ
 ഉത്സൃയന്തസ് തദാ പാർഥം ഇദം വചനം അബ്രുവൻ
 15 ഏകസൈവ വയം താത കര്യാമ വചനം ഭൂവി
 യസ്യ ശാസനം ആജ്ഞായ ചരാമ വിഗതജ്വരാഃ
 16 തേനൈകേന യഥാദീഷ്ടം തഥാ വർതാമ ഭാരത

ന ശാസ്താ വിദ്യതേ fസ്താകം അന്യസ് തസ്താത് സുരേശ്വരാത്
 17 ഏവം ഉക്തസ് തു ഗന്ധർവൈഃ കന്തീപത്രോ ധനഞ്ജയഃ
 ഗന്ധർവാൻ പുനർ ഏവേദം വചനം പ്രത്യഭാഷത
 18 യദി സാമ്നാ ന മോക്ഷധ്യം ഗന്ധർവാ യുതരാഷ്ട്രജം
 മോക്ഷയിഷ്യാമി വിക്രമ്യ സ്വയം ഏവ സുയോധനം
 19 ഏവം ഉക്ത്വാ തതഃ പാർഥഃ സവ്യസാചീ ധനഞ്ജയഃ
 സസർവ നിശിതാൻ ബാണാൻ ഖചരാൻ ഖചരാൻ പ്രതി
 20 തഥൈവ ശരവർഷേണ ഗന്ധർവാസ് തേ ബലോത്കടാഃ
 പാണ്ഡവാൻ അഭ്യവർത്തത പാണ്ഡവാശ് ച ദിവൗകസഃ
 21 തതഃ സുതുമുലം യുദ്ധം ഗന്ധർവാണാം തരസ്വിനാം
 ബഭ്രുവ ഭീമവേഗാനാം പാണ്ഡവാനാം ച ഭാരത

അധ്യായം 234

1 [വൈ]

തതോ ദിവ്യാസ്തുസമ്പന്നാ ഗന്ധർവാ ഹേമമാലിനഃ
വിസൃജന്തഃ ശരാൻ ദീപ്താൻ സമന്താത് പര്യവാരയൻ
2 ചത്വാരഃ പാണ്ഡവാ വീരാ ഗന്ധർവാശ് ച സഹസ്രശഃ
രണേ സംന്യപതൻ രാജംസ് തദ് അദ്ഭുതം ഇവാഭവത്
3 യഥാ കർണസ്യ ച രഥോ ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ ചോഭയോഃ
ഗന്ധർവൈഃ ശതശോ ഛിന്നൗ തഥാ തേഷാം പ്രചക്രിരേ
4 താൻ സമാപതതോ രാജൻ ഗന്ധർവാഞ് ശതശോ രണേ
പ്രത്യഗൃഹ്ണൻ നരവ്യാഘ്രഃ ശരവർഷൈർ അനേകശഃ
5 അവകീര്യമാണാഃ ഖഗമാഃ ശരവർഷൈഃ സമന്തതഃ
ന ശേകഃ പാണ്ഡുപുത്രാണാം സമീപേ പരിവർതിതും
6 അഭിക്രമമാൻ അഭിപ്രേക്ഷ്യ ഗന്ധർവാൻ അർജ്ജുനസ് തദാ
ലക്ഷയിത്വഥാ ദിവ്യാനി മഹാസ്താഞ്യ് ഉപചക്രമേ
7 സഹസ്രാണാം സഹസ്രം സ പ്രാഹിണോദ് യമസാദനം
ആഗേയേനാർജ്ജുനഃ സംഖ്യേ ഗന്ധർവാണാം ബലോത്കടഃ
8 തഥാ ഭീമോ മഹേഷ്യാസഃ സംയുഗേ ബലിനാം വരഃ
ഗന്ധർവാഞ് ശതശോ രാജഞ് ജ്ഞലാന നിശിന്തൈഃ ശരൈഃ
9 മാദ്രീപുത്രാവ് അപി തഥാ യുധ്യമാനൗ ബലോത്കടൗ
പരിഗൃഹ്യാഗ്രതോ രാജഞ് ജ്ഞല്ലതുഃ ശതശഃ പരാൻ
10 തേ വധ്യമാനാ ഗന്ധർവാ ദിവൈവ്യർ അസ്സൈർ മഹാത്മഭിഃ
ഉത്പേതുഃ ഖം ഉപാദായ ധൃതരാഷ്ട്ര സുതാംസ് തതഃ
11 താൻ ഉത്പതിഷ്ഠൻ ബുദ്ധ്യാ തു കന്തീപുത്രോ ധനഞ്ജയഃ
മഹതാ ശരജാലേന സമന്താത് പര്യവാരയത്
12 തേ ബദ്ധാഃ ശരജാലേന ശകന്താ ഇവ പഞ്ജരേ
വവർഷൂർ അർജ്ജുനം ക്രോധാദ് ഗദാ ശക്ത്യഷ്ടി വൃഷ്ടിഭിഃ
13 ഗദാ ശക്ത്യസി വൃഷ്ടീസ് താ നിഹത്യ സ മഹാസ്ത്വിവിത്
ഗാത്രാണി ചാഹനദ് ഭല്ലൈർ ഗന്ധർവാണാം ധനഞ്ജയഃ
14 ശിരോഭിഃ പ്രപതദ് ഭീശ് ച ചരണൈർ ബാഹുഭിസ് തഥാ
അശ്ശുവൃഷ്ടീർ ഇവാഭാതി പരേഷാം അഭവദ് ഭയം
15 തേ വധ്യമാനാ ഗന്ധർവാഃ പാണ്ഡവേന മഹാത്മനാ
ഭ്രമിഷ്ടും അന്തരിക്ഷസ്ഥാഃ ശരവർഷൈർ അവാകിരൻ
16 തേഷാം തു ശരവർഷാണി സവ്യസാചീ പരന്തപഃ

അണ്ണെ: സംവാര്യ തേജസീ ഗന്ധർവാൻ പ്രത്യവീധ്യത
 17 സമൃണാകർണേന്ദ്രജാലം ച സൗരം ചാപി തഥാർജുനഃ
 ആഗേയം ചാപി സൗമ്യം ച സസർജ കരുനന്ദനഃ
 18 തേ ദഹ്യമാനാ ഗൻഹർവാഃ കന്തിപുത്രസ്യ സായകൈഃ
 ദൈതേയാ ഇവ ശക്രേണ വിഷാദം അഗമൻ പരം
 19 ഊർധ്വം ആക്രമമാണാശ് ച ശരജാലേന വാരിതാഃ
 വിസർപമാണാ ഭല്ലൈശ് ച വാര്യന്തേ സവ്യസാചിനാ
 20 ഗന്ധർവാംസ് ത്രാസിതാൻ ദൃഷ്ട്വാ കന്തിപുത്രേണ ധീമതാ
 ചിത്രസേനോ ഗദാം ഗൃഹ്യ സവ്യസാചിനം ആദ്രവത്
 21 തസ്യോഭിപതതസ് തൂർണം ഗദാഹസ്തസ്യ സംയുഗേ
 ഗദാം സർവായസീം പാർഥഃ ശരൈശ് ചിച്ഛേദ സപ്തധാ
 22 സഗദാം ബഹുധാ ദൃഷ്ട്വാ കൃത്താം ബാണൈസ് തരസ്വിനാ
 സംവൃത്യ വിദ്യയാത്മാനം യോധയാം ആസ പാണ്ഡവം
 അസ്താണി തസ്യ ദിവ്യാനി യോധയാം ആസ ഖേ സമിതഃ
 23 ഗൻഹർവ രാജോ ബലവാൻ മായയാന്തർഹിതസ് തദാ
 അന്തർഹിതം സമാലക്ഷ്യ പ്രഹരന്തം അഥാർജുനഃ
 താഡയാം ആസ ഖചരൈർ ദിവ്യാസ്തുപ്രതിമന്ത്രിതൈഃ
 24 അന്തർധാനവധം ചാസ്യ ചക്രേ ക്രുദ്ധോ റ്റർജുനസ് തദാ
 ശബ്ദവേദ്യം ഉപാശ്രിത്യ ബഹുരൂപോ ധനഞ്ജയഃ
 25 സ വദ്യമാനസ് തൈർ അണ്ണൈർ അർജുനേന മഹാത്മനാ
 അഥാസ്യ ദർശയാം ആസ തദാത്മാനം പ്രിയം സഖാ
 26 ചിത്രസേനം അഥാലക്ഷ്യ സഖായം യുധി ദുർബലം
 സഞ്ജഹാരാസ്തം അഥ തത് പ്രസൃഷ്ടം പാണ്ഡവർഷഭഃ
 27 ദൃഷ്ട്വാ തു പാണ്ഡവാഃ സർവേ സംഹൃതാസ്തം ധനഞ്ജയം
 സഞ്ജഹ്രുഃ പ്രദുതാൻ അശ്വാഞ് ശരവേഗാൻ ധന്തംഷി ച
 28 ചിത്രസേനശ് ച ഭീമശ് ച സവ്യസാചീ യഥാവ് അപി
 പൃഷ്ട്വാ കൗശലം അന്യോന്യം രഥേഷ് ഏവാവതസമിരേ

അധ്യായം 235

1 [വൈ]

തതോ fർജ്ജനസ് ചിത്രസേനം പ്രഹസന്ന് ഇദം അബ്രവീത്
മധ്യേ ഗന്ധർവസൈന്യാനാം മഹേഷ്യാസോ മഹാദ്യുതിഃ
2 കിം തേ വ്യവസിതം വീര കൗരവാണാം വിനിഗ്രഹേ
കിമർഥം ച സദാരോ fയം നിഗ്രഹീതഃ സുയോധനഃ

3 [ചിത്ര]

വിദിതോ fയം അഭിപ്രായസ് തതസേമന മഹാത്മനാ
ദുര്യോധനസ്യ പാപസ്യ കർണസ്യ ച ധനഞ്ജയ
4 വനസ്ഥാൻ ഭവതോ ജ്ഞാത്യാ ക്ലിശ്യമാനാൻ അനർഹവത്
ഇമേ fവഹസിതും പ്രാപ്താ ദ്രുപദീം ച യശസിനീം
5 ജ്ഞാത്യാ ചികീർഷിതം ചൈഷാം മാം ഉവാച സുരേശ്വരഃ
ഗച്ഛ ദുര്യോധനം ബദ്ധ്യാ സാമാത്യം ത്വം ഇഹാനയ
6 ധനഞ്ജയസ് ച തേ രക്ഷ്യഃ സഹ ദ്രാതൃഭിർ ആഹവേ
സ ഹി പ്രിയഃ സഖാ തുഭ്യം ശിഷ്യസ് ച തവ പാണ്ഡവഃ
7 വചനാദ് ദേവരാജസ്യ തതോ fസ്തീഹാഗതോ ദ്രുതം
അയം ദുരാത്മാ ബദ്ധസ് ച ഗമിഷ്യാമി സുരാലയം

8 [അർജ്ജ]

ഉത്സൃജ്യതാം ചിത്രസേന ദ്രാതാസ്താകം സുയോധനഃ
ധർമ്മരാജസ്യ സന്ദേശാൻ മമ ചേദ് ഇച്ഛസി പ്രിയം

9 [ചിത്ര]

പാപോ fയം നിത്യസന്ദൃഷ്ടോ ന വിമോക്ഷണം അർഹതി
പ്രലബ്ധാ ധർമ്മരാജസ്യ കൃഷ്ണായാസ് ച ധനഞ്ജയ
10 നേദം ചികീർഷിതം തസ്യ കന്തിപുത്രോ മഹാവ്രതഃ
ജാനാതി ധർമ്മരാജോ ഹി ശ്രുത്യാ ക്ഷൗര യഥേച്ഛസി

11 [വൈ]

തേ സർവ ഏവ രാജാനം അഭിജഗ്മുർ യുധിഷ്ഠിരം
അഭിഗ്മ്യ ച തത് സർവം ശശംസുസ് തസ്യ ദൃഷ്ട്വതം
12 അജാതശത്രുസ് തച് ശ്രുത്യാ ഗന്ധർവസ്യ വചസ് തദാ
മോക്ഷയാം ആസ താൻ സർവാൻ ഗന്ധർവാൻ പ്രശശംസ ച
13 ദിഷ്ട്യാ ഭവദ്ഭിർ ബലിഭിഃ ശക്തൈഃ സർവൈർ ന ഹിംസിതഃ
ദുർവൃത്തോ ദാർതരാഷ്ടോ fയം സാമാത്യജ്ഞാതി ബാസവഃ
14 ഉപകാരോ മഹാംസ് താത കൃതോ fയം മമ ഖേചരാഃ

കലം ന പരിഭൃതം മേ മോക്ഷേണാസ്യ ദുരാത്മനഃ
 15 ആജ്ഞാപയധം ഇഷ്ടാനി പ്രിയാമോ ദർശനേന വഃ
 പ്രാപ്യ സർവാൻ അഭിപ്രായാസം തതോ വ്രജത മാചിരം
 16 അനുജ്ഞാതാസ് തു ഗന്ധർവാഃ പാണ്ഡുപുത്രേണ ധീമതാ
 സഹാപ്സരോഭിഃ സംഹൃഷ്ടാഗ് ചിത്രസേന മുഖാ യയുഃ
 17 ദേവരാധ് അപി ഗന്ധർവാൻ മൃതാംസ് താൻ സമജീവയത്
 ദിവ്യേനാമൃത വർഷേണ യേ ഹതാഃ കൗരവൈർ യുധി
 18 ജ്ഞാതീംസ് താൻ അവമുചയാഥ രാജദാരാംഗ് ച സർവശഃ
 കൃത്വാ ച ദുഷ്കരം കർമ പ്രീതിയുക്താഗ് ച പാണ്ഡവാഃ
 19 സസ്ത്രീ കമാദൈഃ കുരുഭിഃ പൂജ്യമാനാ മഹാരഥാഃ
 ബഭ്രാജീരേ മഹാത്മാനഃ കുരുമധ്യേ യഥാഗന്ധഃ
 20 തതോ ദുര്യോധനം മുച്യ ഭ്രാതൃഭിഃ സഹിതം തദാ
 യുധിഷ്ഠിരഃ സപ്രണയം ഇദം വചനം അബ്രവീത്
 21 മാ സ്തു താത പുനഃ കാർഷീർ ഈദൃശം സാഹസം ക്വ ചിത്
 ന ഹി സാഹസ കർതാരഃ സുഖം ഏധന്തി ഭാരത
 22 സ്വസ്തിമാൻ സഹിതഃ സർവൈർ ഭ്രാതൃഭിഃ കുരുനന്ദന
 ഗൃഹാൻ വ്രജ യഥാകാമം വൈമനസ്യം ച മാ കൃഥാഃ
 23 പാണ്ഡവേനാഭ്യനുജ്ഞാതോ രാജാ ദുര്യോധനസ് തദാ
 വിദീര്യമാണോ വ്രീഡേന ജഗാമ ഗനരം പ്രതി
 24 തസ്മിൻ ഗതേ കൗരവേയേ കന്തിപുത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ഭ്രാതൃഭിഃ സഹിതോ വീരഃ പൂജ്യമാനോ ദ്വിജാതിഭിഃ
 25 തപോധനൈഗ് ച ഞൈഃ സർവൈർ വൃതഃ ശക്ര ഇവാമദൈഃ
 വനേ ദ്വൈതവനേ തസ്മിൻ വിജഹാര മുദാ യുതഃ

അധ്യായം 236

1 [ജനം]

ശത്രുഭീർ ജീതബദ്ധസ്യ പാണ്ഡവൈശ് ച മഹാത്മഭിഃ

മോക്ഷിതസ്യ യുധാ പശ്ചാൻ മാനസമസ്യ ദുരാത്മനഃ

2 കത്ഥനസ്യാവലിപ്ലസ്യ ഗർഭിതസ്യ ച നിത്യശഃ

സദാ ച പൗരഷാദ് ആര്യൈഃ പാണ്ഡവാൻ അവമന്യതഃ

3 ദുര്യോധനസ്യ പാപസ്യ നിത്യാഹങ്കാര വാദിനഃ

പ്രവേശോ ഹാസ്തിനപുരേ ദുഷ്കരഃ പ്രതിഭാതി മേ

4 തസ്യ ലജ്ജാനിതസ്യൈവ ശോകവ്യാകുല ചേതസഃ

പ്രവേശം വിസ്തരേണ ത്വം വൈശമ്പായന കീർതയ

5 [വൈ]

ധർമരാജ നിസൃഷ്ടസ് തു ധർതരാഷ്ട്രഃ സുയോധനഃ

ലജ്ജയാധോമുഖഃ സീദന് ഉപാസർപത് സുദഃഖിതഃ

6 സ്വപുരം പ്രയയൗ രാജാ ചതുരംഗ ബലാനുഗഃ

ശോകോപഹതയാ ബുദ്ധ്യാ ചിന്തയാനഃ പരാഭവം

7 വിചുമ്യ പഥി യാനാനി ദേശേ സുയവസോദകേ

സംനിവിഷ്ടഃ ശുഭ്രേ രമ്യേ ഭൂമിഭാഗേ യഥേസ്തിതം

ഹസ്ത്യശ്വരഥപാതാതം യഥാസ്ഥാനം ന്യവേശയത്

8 അഥോപവിഷ്ടം രാജാനം പര്യങ്കേ ജ്വലനപ്രഭ്രേ

ഉപപ്സതം യഥാ സോമം രാഹുണാ രാത്രിസങ്ക്ഷയേ

ഉപഗമ്യാബ്രവീത് കർണോ ദുര്യോധനം ഇദം തദാ

9 ദിഷ്ട്യാ ജീവസി ഗാന്ധാരേ ദിഷ്ട്യാ നഃ സംഗമഃ പുനഃ

ദിഷ്ട്യാ ത്വയാ ജിതാശ് ചൈവ ഗന്ധർവ്വഃ കാമരൂപിണഃ

10 ദിഷ്ട്യാ സമഗ്രാൻ പശ്യാമി ഭ്രാതൃംസ് തേ കരുണന്ദന

വിജിഗീഷുൻ രണാൻ മുക്താൻ നിർജിതാരിൻ മഹാരഥാൻ

11 അഹം ത്വ് അഭിദ്രുതഃ സർവൈർ ഗന്ധർവൈഃ പശ്യതസ് തവ

നാശക്ലവം സ്ഥാപയിതും ദീര്യമാണാം സ്വവാഹിനീം

12 ശരക്ഷതാംഗശ് ച ഭൃശം വ്യപയാതോ fഭീഹീഡിതഃ

ഇദം ത്വ് അത്യദ്ഭൂതം മന്വേ യദ് യുഷ്മാൻ ഇഹ ഭാരത

13 അരിഷ്ടാൻ അക്ഷതാംഗ് ചാപി സദാര ധനവാഹനാൻ

വിമുക്താൻ സമ്പ്രപശ്യാമി തസ്മാദ് യുദ്ധാദ് അമാനുഷാത്

14 നൈതസ്യ കർതാ ലോകേ fസ്തിൻ പുമാൻ വിദ്വേദത ഭാരത

യത്കൃതം തേ മഹാരാജ സഹ ഭ്രാതൃഭീർ ആഹവേ

15 ഏവം ഉത്തസ്തു കർണേന രാജാ ദുര്യോധനസ്തു തദാ
ഉവാചവാക് ശിരാ രാജൻ ബാഷ്പഗദ്ഗദയാ ഗിരാ

അധ്യായം 237

1 [ഭൂർ]

അജാനതസ് തേ രാധേയ നാഭ്യസുയാമ്യ് അഹം വചഃ
 ജാനാസി ത്വം ജിതാഞ് ശത്രുൻ ഗന്ധർവാംസ് തേജസാ മയാ
 2 ആയോധിതാസ് തു ഗന്ധർവാഃ സുചിരം സോദരൈർ മമം
 മയാ സഹ മഹാബാഹോ കൃതശ് ചോഭയതഃ ക്ഷയഃ
 3 മായാധികാസ് ത്വ് അയ്യധൃത യദാ ശൂരാ വിയദ് ഗതാഃ
 തദാ നോ നസമം യുദ്ധം അഭവത് സഹ വേചനൈഃ
 4 പരാജയം ച പ്രാപ്താഃ സ്മ രണേ ബന്ധനം ഏവ ച
 സദ്രത്യാമാത്യ പുത്രാശ് ച സദാര ധനവാഹനാഃ
 ഉച്ചൈർ ആകാശമാർഗേണ ഹ്രിയാമസ് തൈഃ സുദുഃഖിതാഃ
 5 അഥ നഃ സൈനികാഃ കേ ചിദ് അമാത്യാശ് ച മഹാരഥാൻ
 ഉപഗമ്യാബ്രുവൻ ദീനാഃ പാണ്ഡവാഞ് ശരണപ്രദാൻ
 6 ഏഷ ദുര്യോധനോ രാജാ ധാർതരാഷ്ട്രഃ സഹാനുജഃ
 സാമാത്യദാരോ ഹ്രിയതേ ഗന്ധർവൈർ ദിവം ആസ്ഥിതൈഃ
 7 തം മോക്ഷയത ഭദ്രം വഃ സഹ ദാരം നരാധിപം
 പരാമർശോ മാ ഭവിഷ്യത് കരു ദാരേഷു സർവശഃ
 8 ഏവം ഉക്തേ തു ധർമാത്മാ ജ്യേഷ്ഠഃ പാണ്ഡുസുതസ് തദാ
 പ്രസാദ്യ സോദരാൻ സർവാൻ ആജ്ഞാപയത മോക്ഷണേ
 9 അഥാഗമ്യ തം ഉദ്ദേശം പാണ്ഡവാഃ പുരുഷർഷഭാഃ
 സാന്ത്വപൂർവ്വം അയാചത ശക്താഃ സന്തോ മഹാരഥാഃ
 10 യദാ ചാസ്താൻ ന മുച്യുർ ഗന്ധർവാഃ സാന്ത്വിതാ അപി
 തതോ റ്റർജൂനശ് ച ഭീമശ് ച യമജൗ ച ബലോത്കടൗ
 മുച്യുഃ ശരവർഷാണി ഗന്ധർവാൻ പ്രത്യനേകശഃ
 11 അഥ സർവേ രണം മുക്ത്വാ പ്രയാതാഃ ഖചരാ ദിവം
 അസ്താൻ ഏവാഭികർഷന്തോ ദീനാൻ മുദ്രിതമാനസാഃ
 12 തതഃ സമന്താത് പശ്യാമി ശരജാലേന വേഷ്മിതം
 അമാനുഷാണി ചാസ്താണി പ്രയുഞ്ജാനം ധനഞ്ജയം
 13 സമാവൃതാ ദിശോ ദേഷ്ട്വാ പാണ്ഡവേന ശിതൈഃ ശരൈഃ
 ധനഞ്ജയ സഖാത്മാനം ദർശയാം ആസ വൈ തദാ
 14 ചിത്രസേനഃ പാണ്ഡവേന സമാശ്ലിഷ്യ പരന്തപഃ
 കുശലം പരിപ്രച്ഛ തൈഃ പൃഷ്ടുശ് ചാപ്യ് അനാമയം
 15 തേ സമേത്യ തഥാന്യോന്യം സംനാഹാൻ വിപ്രമുച്യ ച

ഏകീഭൂതാസ് തതോ വീരാ ഗന്ധർവാഃ സഹ പാണ്ഡവൈഃ
അപൂജയേതാം അന്യോന്യം ചിത്രസേന ധനഞ്ജയൗ

അധ്യായം 238

1 [ദൂർ]

ചിത്രസേനം സമാഗമ്യ പ്രഹസന് അർജുനസ് തദാ
 ഇദം വചനം അക്ലീബം അബ്രവീത് പരവീരഹാ
 2 ഭ്രാതൃൻ അർഹസി നോ വീര മോജ്ഞം ഗന്ധർവസത്തമ
 അനർഹാ ധർഷണം ഹിമേ ജീവമാനേഷു പാണ്ഡുഷു
 3 ഏവം ഉക്തസ് തു ഗന്ധർവഃ പാണ്ഡവേന മഹാത്മനാ
 ഉവാച യത് കർണ വയം മന്ത്രയന്തോ വിനിർഗതാഃ
 ദ്രഷ്ടാരഃ സു സുഖാദ് ധീനാൻ സദാരാൻ പാണ്ഡവാൻ ഇതി
 4 തസ്മിന് ഉച്ചാര്യമാണേ തു ഗന്ധർവേണ വചസ്യ് അഥ
 ഭ്രമേർ വിവരം അന്വൈച്ഛം പ്രവേഷ്യം വ്രീഡയാന്വിതഃ
 5 യുധിഷ്ഠിരം അഥാഗമ്യ ഗന്ധർവാഃ സഹ പാണ്ഡവൈഃ
 അസ്മദ് ദൂർമന്ത്രീതം തസ്മൈ ബദ്ധാംശ് ചാസ്മാൻ ന്യവേദയൻ
 6 സ്ത്രിസമക്ഷം അഹം ദീനോ ബദ്ധഃ ശത്രുവശം ഗതഃ
 യുധിഷ്ഠിരസ്യോപഹൃതഃ കിം ന ദഃഖം അതഃ പരം
 7 യേ മേ നിരാകൃതാ നിത്യം രിപുർ യേഷാം അഹം സദാ
 തൈർ മോക്ഷിതോ ഽഹം ദൂർബ്ബധീർ ദത്തം തൈർ ജീവിതം ച മേ
 8 പ്രാപ്തഃ സ്യാം യദ്യ അഹം വിരവധം തസ്മിൻ മഹാരണേ
 ശ്രേയസ് തദ് ഭവിതാ മഹ്യം ഏവം ഭൂതം ന ജീവിതം
 9 ഭവേദ് യശോ പൃഥിവ്യാം മേ ഖ്യാതം ഗന്ധർവതോ വധാത്
 പ്രാപ്താം ച ലോകാഃ പുണ്യാഃ സൂർ മഹേന്ദ്ര സദനേ ഽക്ഷയാഃ
 10 യത് ത് അദ്യ മേ വ്യവസിതം തച് ചതുണധ്വം നരർഷഭാഃ
 ഇഹ പ്രായം ഉപാസിഷ്യേ യുധം വ്രജത വൈ ഗൃഹാൻ
 ഭ്രാതരശ് ചൈവ മേ സർവേ പ്രയാന്ത് അദ്യ പുരം പ്രതി
 11 കർണപ്രഭൃതയശ് ചൈവ സുഹൃദോ ബാന്ധവാശ് ച യേ
 ദുഃശാസനം പുരകൃത്യ പ്രയാന്ത് അദ്യ പുരം പ്രതി
 12 ന ഹ്യ അഹം പ്രതിയാസ്യാമി പുരം ശത്രുനിരാകൃതഃ
 ശത്രുമാനാപഹോ ഭൂത്വാ സുഹൃദാം മാനകൃത് തഥാ
 13 സ സുഹൃച്ഛോകദോ ഭൂത്വാ ശത്രുണാം ഹർഷവർധനഃ
 വാരണാഹ്യം ആസാദ്യ കിം വക്ഷ്യാമി ജനാധിപം
 14 ദീഷ്യാ ദ്രോണഃ കൃപോ ദ്രൗണീർ വിദൂരഃ സഞ്ജയസ് തഥാ
 ബാഹ്ലികഃ സോമദത്തശ് ച യേ ചാന്യേ വൃദ്ധസംമതാഃ
 15 ബ്രാഹ്മണാഃ ശ്രേണി മുഖ്യാശ് ച തഥോദാസിന വൃത്തയഃ

ശൃഷ്ടേത് തോയം സമുദ്രേഷു വഹിർ അപ്യ് ഉഷ്ണതാം ത്യജേത്
 31 ന ചാഹം തദ്ദതേ രാജൻ പ്രശാസേയം വസുന്ധരാം
 പുനഃ പുനഃ പ്രസീദേതി വാക്യം ചേദം ഉവാച ഹ
 ത്വം ഏവ നഃ കലേ രാജാ ഭവിഷ്യസി ശതം സമാഃ
 32 ഏവം ഉക്ത്വാ സ രാജേന്ദ്ര സസ്വനം പ്രഭരോദ ഹ
 പാദൗ സംഗൃഹ്യ മാനാർഹൗ ദ്രാതുർ ജ്യേഷ്ഠസ്യ ഭാരത
 33 തഥാ തൗ ദുഃഖിതൗ ദൃഷ്ട്വാ ദുഃശാസന സുയോധനൗ
 അഭിഗമ്യ വ്യഥാവിഷ്ടഃ കർണസ് തൗ പ്രത്യഭാഷത
 34 വിഷീദഥഃ കിം കൗരവ്യൗ ബാലിശ്യാത് പ്രാകൃതവദ് ഇവ
 ന ശോകഃ ശോചമാനസ്യ വിനിവർത്തേത കസ്യ ചിത്
 35 യദാ ച ശോചതഃ ശോകോ വ്യസനം നാപകർഷതി
 സാമർഥ്യം കിം ത്വ് അതഃ ശോകേ ശോചമാനൗ പ്രപശ്യഥഃ
 ധൃതിം ഗൃഹ്ണീത മാ ശത്രുൺ ശോചന്തൗ നന്ദയിഷ്യഥഃ
 36 കർതവ്യം ഹി കൃതം രാജൻ പാണ്ഡവൈസ് തവ മോക്ഷണം
 നിത്യം ഏവ രിയം കാര്യം രാജേണാ വിഷയവാസിഭിഃ
 പാല്യമാനാസ് ത്വയാ തേ ഹി നിവസന്തി ഗതജ്വരാഃ
 37 നാർഹസ്യ് ഏവംഗതേ മന്യം കർതും പ്രാകൃതവദ് യഥാ
 വിഷണ്ണാസ് തവ സോദര്യാസ് ത്വയി പ്രായം സമാസ്ഥിതേ
 ഉത്തിഷ്ഠ വ്രജ ഭദ്രം തേ സമാശ്വസയ സോദരാൻ
 38 രാജന് അദ്യാവഗച്ഛാമി തവേഹ ലഘുസത്താത്വം
 കിം അത്ര ചിത്രം യദ് വീര മോക്ഷിതഃ പാണ്ഡവൈർ അസി
 സദ്യോ വശം സമാപനഃ ശത്രുണാം ശത്രുകർശന
 39 സേനാ ജീവൈശ് ച കൗരവ്യ തഥാ വിഷയവാസിഭിഃ
 അജ്ഞാതൈർ യദി വാ ജ്ഞാതൈഃ കർതവ്യം നൃപതേഃ പ്രിയം
 40 പ്രായോ പ്രധാനാഃ പുരുഷാഃ ക്ഷോഭയന്ത്യ് അരിവാഹിനീം
 നിഗൃഹ്യന്തേ ച യുദ്ധേഷു മോക്ഷ്യന്തേ ച സ്വസൈനികൈഃ
 41 സേനാ ജീവാശ് ച യേ രാജ്ഞാം വിഷയേ സന്തി മാനവാഃ
 ഞൈഃ സംഗമ്യ നൃപാർഥായ യതിതവ്യം യഥാതഥം
 42 യദ്യ് ഏവം പാണ്ഡവൈ രാജൻ ഭവദ്വിഷയവാസിഭിഃ
 യദൃച്ഛയാ മോക്ഷിതോ ദൃത്യ തത്ര കാ പരിദേവനാ
 43 ന ചൈതത് സാധ്യ യദ് രാജൻ പാണ്ഡവാസ് ത്വാം നൃപോത്തമ
 സ്വസേനയാ സമ്പ്രയാന്തം നാനയാന്തി സ്പൃഷ്ടതഃ
 44 ശൂരാശ് ച ബലവന്തശ് ച സംയുഗേഷ്ഠ് അപലായിനഃ

ഭവതസ് തേ സഭായാം വൈ പ്രേഷ്യതാം പൂർവം ആഗതാഃ
 45 പാണ്ഡവേയാനി രത്നാനി ത്വം അദ്യാപ്യ് ഉപഭുജ്ഞസേ
 സത്ത്വസ്ഥാൻ പാണ്ഡവാൻ പശ്യ ന തേ പ്രായം ഉപാവിശൻ
 ഉത്തിഷ്ഠ രാജൻ ഭദ്രം തേ ന ചിന്താം കർതും അർഹസി
 46 അവശ്യം ഏവ നൃപതേ രാജേണാ വിഷയവാസിഭിഃ
 പ്രിയാണ്യ് ആചരിതവ്യാനി തത്ര കാ പരിഭേവനാ
 47 മദ്യാക്യം ഏതദ് രാജേന്ദ്ര യദ്യ് ഏവം ന കരിഷ്യസി
 സ്ഥാസ്യാമീഹ ഭവത് പാദൗ ശുശ്രൂഷന് അരിമർദന
 48 നോത്സഹേ ജീവീതും അഹം ത്വദ്വിഹീനോ നരർഷഭ
 പ്രായോപവിഷ്യസ് തു നൃപരാജ്ഞാം ഹാസ്യോ ഭവിഷ്യസി
 49 [വൈ]
 ഏവം ഉക്തസ് തു കർണേന രാജാ ഭുര്യോധനസ് തദാ
 നൈവോത്ഥാതും മനോ ചക്രേ സ്വർഗായ കൃതനിശ്ചയഃ

അധ്യായം 239

1 [വൈ]

പ്രായോപവിഷ്ടം രാജാനം ദുര്യോധനം അമർഷണം
 ഉവാച സാന്ത്വയൻ രാജഞ് ശകുനീഃ സൗബലസ് തദാ
 2 സമ്യഗ് ഉക്തം ഹി കർണേന തച് ശ്രുതം കൗരവ ത്വയാ
 മയാഹൃതാം ശ്രീയം സ്തീതാം മോഹാത് സമപഹായ കിം
 ത്വം അബുദ്ധ്യാ നൃപ വരപ്രാണാൻ ഉത്സൃഷ്ടം ഇച്ഛസി
 3 അദ്യ ചാപ്യ് അവഗച്ഛാമി ന വൃദ്ധാഃ സേവിതാസ് ത്വയാ
 യഃ സമുത്പതിതം ഹർഷം ദൈന്യം വാ ന നിയച്ഛതി
 സ നസ്യതി ശ്രീയം പ്രാപ്യ പാത്രം ആമം ഇവാംഭവേ
 4 അതിഭീഭൂം അതിക്ലീബം ദീർഘസൂത്രം പ്രമാദിനം
 വ്യസനാദ് വിഷയാക്രാന്തം ന ഭജന്തി നൃപം ശ്രീയഃ
 5 സത്കൃതസ്യ ഹി തേ ശോകോ വിപരീതേ കഥം ഭവേത്
 മാ കൃതം ശോഭനം പാർഥൈഃ ശോകം ആലംബ്യ നാശയ
 6 യത്ര ഹർഷസ് ത്വയാ കാര്യഃ സത്കർതവ്യാശ് ച പാണ്ഡവഃ
 തത്ര ശോചസി രാജേന്ദ്ര വിപരീതം ഇദം തവ
 7 പ്രസീദ മാ ത്യജാത്മാനം തുഷ്ടാശ് ച സുകൃതം സ്മര
 പ്രയച്ഛ രാജ്യം പാർഥാനാം യശോധർമ്മം അവാപ്തഹി
 8 ക്രിയാം ഏതാം സമാജ്ഞായ കൃതഘ്നോ ന ഭവിഷ്യസി
 സൗഭ്രാത്രം പാണ്ഡവൈഃ കൃത്യാ സമവസ്ഥാപ്യ ചൈവ താൻ
 പിത്ര്യം രാജ്യം പ്രയച്ഛേഷാം തതഃ സുഖം അവാപ്തഹി
 9 ശകുനേസ് തു വചോ ശ്രുത്വാ ദുഃശാസനം അഭേക്ഷ്യ ച
 പാദയോഃ പതിതം വീരം വിക്ലവം ഭ്രാതൃസൗഹൃദാത്
 10 ബാഹുഭ്യോം സാധുജാതാഭ്യോം ദുഃശാസനം അരിന്ദമം
 ഉത്ഥാപ്യ സമ്പരിഷ്ഠ്യ പ്രീത്യാജീഘ്രത മൂർധനി
 11 കർണ സൗബലയോശ് ചാപി സംസൃത്യ വചനാന്യ് അസൗ
 നിർവേദം പരമം ഗത്യാ രാജാ ദുര്യോധനസ് തദാ
 ശ്രീഡയാദിപരീതാത്മാ നൈരാശ്യം അഗമത് പരം
 12 സുഹൃദാം ചൈവ തച് ശ്രുത്വാ സമന്യൂർ ഇദം അബ്രവീത്
 ന ധർമ്മനസൗഖ്യേന നൈശ്വര്യേണ ന ചാജ്ഞായ
 നൈവ ഭോഗൈശ് ച മേ കാര്യം മാ വിഹന്ത്യത ഗച്ഛത
 13 നിശ്ചിതേയം മമ മതിഃ സ്ഥിതാ പ്രായോപവേശനേ
 ഗച്ഛധ്യാം നഗരം സർവേ പൂജ്യാശ് ച ഗുരവോ മമ

14 ത ഏവം ഉക്താഃ പ്രത്യുച്ഛ രാജാനം അരിമർദനം
 യാ ഗതിസ് തവ രാജേന്ദ്ര സാസ്യാകം അപി ഭാരത
 കഥം വാ സന്ദ്രവേക്ഷ്യമാസ് ത്വദ്വിഹീനാഃ പുരം വയം
 15 സസുഹൃദ്ഭിർ അമാത്യൈശ് ച ഭ്രാന്തഭിഃ സ്വജനേന ച
 ബഹുപ്രകാരം അപ്യ് ഉക്തോ നിശ്ചയാൻ ന വ്യചാല്യത
 16 ദർഭപ്രസ്തരം ആസ്തീര്യ നിശ്ചയാദ് യുതരാഷ്ട്രജഃ
 സംസൃഗ്യാപോ ശുചിർ ഭൂത്യാ ഭൂതലം സമുപാശ്രിതഃ
 17 കുശചീരാംബര ധരഃ പരം നിയമം ആസ്മിതഃ
 വാഗ്യതോ രാജശാർദൂലഃ സസ്വർഗഗതികാങ്കഷയാ
 മനസോപചിതിം കൃത്യാ നിരസ്യ ച ബഹിഷ്ഠിയാഃ
 18 അഥ തം നിശ്ചയം തസ്യ ബുദ്ധ്യാ ദൈവതേയ ദാനവാഃ
 പാതാലവാസിനോ രൗദ്രാഃ പൂർവം ദേവൈർ വിനിർജ്ജിതാഃ
 19 തേ സ്വപക്ഷ ക്ഷയം തം തു ജ്ഞാത്യാ ദുര്യോധനസ്യ വൈ
 ആഹ്വാനായ തദാ ചക്രൂഃ കർമ്മ വൈതാന സംഭവം
 20 ബൃഹസ്പത്യശനോക്തൈശ് ച മന്ത്രേൻ മന്ത്രവിശാരദാഃ
 അഥർവവേദ പ്രോക്തൈശ് ച യാശ് ചോപനിഷദി ക്രിയാഃ
 മന്ത്രജപ്യ സമായുക്താസ് താസ് തദാ സമവർതയൻ
 21 ജുഹ്വത്യ് അഗ്നു ഹവിഃ ക്ഷീരം മന്ത്രവത് സുസമാഹിതാഃ
 ബ്രാഹ്മണാ വേദവേദാംഗപാരഗാഃ സുദൃഢ വ്രതാഃ
 22 കർമ്മസിദ്ധൗ തദാ തത്ര ജുംഭമാണാ മഹാദ്ഭൂതാ
 കൃത്യാ സമൃത്ഥിതാ രാജൻ കിം കരോമീതി ചാബ്രവീത്
 23 ആഹൂർ ദൈത്യാശ് ചതാം തത്ര സുപ്രീതേനാന്തരാത്മനാ
 പ്രായോപവിഷ്ടം രാജാനം ധാർതരാഷ്ട്രം ഇഹാനയ
 24 തഥേതി ച പ്രതിശ്രുത്യ സാ കൃത്യാ പ്രയയൗ തദാ
 നിമേഷാദ് അഗമച് ചാപി യത്ര രാജാ സുയോധനഃ
 25 സമാദായ ച രാജാനം പ്രവിവേശ രസാതലം
 ദാനവാനാം മുഹൂർതാച് ച തം ആനീതം ന്യവേദയത്
 26 തം ആനീതം നൃപം ദൃഷ്ട്വാ രാത്രൗ സംഹത്യ ദാനവാഃ
 പ്രഹൃഷ്ടമനസഃ സർവേ കിം ചിദ് ഉത്ഫുല്ലലോചനാഃ
 സാഭിമാനം ഇദം വാക്യം ദുര്യോധനം അഥാബ്രവൻ

അധ്യായം 240

1 [ദാനവാഹ്]

ഭോഃ സുയോധന രാജേന്ദ്ര ഭരതാനാം കലോദ്യഹ
ശൂരൈഃ പരിവൃതോ നിത്യം തഥൈവ ച മഹാത്മഭിഃ
2 അകാർഷിഃ സാഹസം ഇദം കസ്മാത് പ്രായോപവേശനം
ആത്മത്യാഗീ ഹ്യ് അവാഗ് യാതി വാച്യതാം ചായശസ്കരിം
3 ന ഹി കാര്യവിരുദ്ധേഷു ബഹ്വ് അപായേഷു കർമ്മസു
മൃലാലാതിഷു സജ്ജന്തേ ബുദ്ധിമന്തോ ഭവദ്വിധാഃ
4 നിയച്ഛെതാം മതിം രാജൻ ധർമാർഥസുഖനാശിനീം
യശഃ പ്രതാപ ധൈര്യഘ്നീം ശത്രുണാം ഹർഷവർധനീം
5 ശ്രൂയതാം ച പ്രഭോ തത്ത്വം ദിവ്യതാം ചാത്മനോ നൃപ
നിർമാണം ച ശരീരസ്യ തതോ ധൈര്യം അവാപ്നഹി
6 പുരാ ത്വം തപസാസ്താദീർ ലബ്ധ്വാ ദേവാൻ മഹേശ്വരാത്
പൂർവകായശ് ച സർവസ് തേ നിർമിതോ വജ്രസഞ്ചയൈഃ
7 അസ്സൈർ അഭേദ്യഃ ശസ്സൈശ് ചാപ്യ് അധഃ കായശ് ച തേ ിനഘ
കൃതഃ പുഷ്പമയോ ദേവ്യാ രൂപതഃ സ്ത്രീമനോഹരഃ
8 ഏവം ഈശ്വര സംയുക്തസ് തവ ദേഹോ നൃപോത്തമ
ദേവ്യാ ച രാജശാർദൂല ദിവ്യസ് ത്വം ഹി ന മാനുഷഃ
9 ക്ഷത്രിയാശ് ച മഹാവീര്യോ ഭഗദത്തപുരോഗമാഃ
ദിവ്യാസ്ത്രവിദുഷഃ ശൂരാഃ ക്ഷപയിഷ്യന്തി തേ രിപുൻ
10 തദ് അലം തേ വിഷാദേന ഭയം തവ ന വിദ്യതേ
സാഹ്യാർഥം ച ഹി തേ വീരാഃ സംഭ്രൂതാ ഭൂവി ദാനവാഃ
11 ഭീഷ്മദ്രോണകൃപാദിംശ് ച പ്രവേഷ്യന്ത്യ് അപരേ ിസുരാഃ
യൈർ ആവിഷ്ടാ ഘൃണാം ത്യക്ത്വാ യോത്സ്യന്തേ തവ വൈരിഭിഃ
12 നൈവ പുത്രാൻ ന ച ഭ്രാതൃൻ ന പിതൃൻ ന ച ബാന്ധവാൻ
നൈവ ശിഷ്യാൻ ന ച ജ്ഞാതീൻ ന ബാലാൻ സ്ഥവിരാൻ ന ച
13 യധി സമ്പ്രഹരിഷ്യന്തോ മോക്ഷ്യന്തി കരുസത്തമ
നിഃസ്നേഹാ ദാനവാവിഷ്ടാഃ സമാക്രാന്താന്തർ ആത്മനി
14 പ്രഹരിഷ്യന്തി ബന്ധുഭ്യഃ സ്നേഹം ഉത്സൃജ്യ ദൂരതഃ
ഘൃഷ്ടാഃ പുരുഷശാർദൂലാഃ കല്പഷീകൃതമാനസാഃ
അവിജ്ഞാന വിമൂഢാശ് ച ദൈവാച് ച വിധിനിർമിതാത്
15 വ്യാഭാഷമാണാശ് ചാന്യോന്യം ന മേ ജീവൻ വിമോക്ഷ്യസേ
സർവശസ്താസ്ത്രമോക്ഷേണ പൗരുഷേ സമവസ്ഥിതാഃ

ശ്ലാഘമാനാഃ കുരുശ്രേഷ്ഠ കരിഷ്യന്തി ജനക്ഷയം
 16 തേ ഫപി ശക്ത്യാ മഹാത്മാനഃ പ്രതിയോത്സ്യന്തി പാണ്ഡവാഃ
 വധം ചൈഷാം കരിഷ്യന്തി ദൈവയുക്താ മഹാബലാഃ
 17 ദൈത്യ രക്ഷോഗണാശ് ചാപി സംഭ്രൂതാഃ ക്ഷത്രയോനിഷ്യ
 യോത്സ്യന്തി യുധി വിക്രമ്യ ശത്രുഭിസ് തവ പാർഥിവ
 ഗദാഭിർ മുസലൈഃ ഖഡ്ഗൈഃ ശസ്ത്രൈർ ഉച്ചാവചൈസ് തഥാ
 18 യച് ച തേ ഫന്തർഗതം വീര ഭയം അർജുന സംഭവം
 തത്രാപി വിഹിതോ ഫസ്താഭിർ വധോപായോ ഫർജുനസ്യ വൈ
 19 ഹതസ്യ നരകസ്യാത്മാ കർണ മുർതിം ഉപാശ്രിതഃ
 തദ് വൈരം സംസ്മരൻ വീര യോത്സ്യതേ കേശവാർജുനൗ
 20 സ തേ വിക്രമശൗണ്ഡീരോ രണേ പാർഥം വിജേഷ്യതി
 കർണഃ പ്രഹരതാം ശ്രേഷ്ഠഃ സർവാംശ് ചാരീൻ മഹാരഥഃ
 21 ജ്ഞാതൈതച് ഛദ്മനാ വജ്രീ രക്ഷാർഥം സവ്യസാചിനഃ
 കണ്ഡലേ കവചം ചൈവ കർണസ്യാപഹരിഷ്യതി
 22 തസ്മാദ് അസ്താഭിർ അപ്യ് അത്ര ദൈത്യോഃ ശതസഹസ്രശഃ
 നിയുക്താ രാക്ഷസശ് ചൈവ യേ തേ സംശപ്തകാ ഇതി
 പ്രഖ്യാതാസ് തേ ഫർജുനം വീരം നിഹനിഷ്യന്തി മാ ശുചഃ
 23 അസപത്താ ത്വയാ ഹീയം ഭോക്തവ്യാ വസുധാ നൃപ
 മാ വിഷാദം നയസ്യാസ്മാൻ നൈതത് ത്വയ് ഉപപദ്യതേ
 വിനഷ്ടേ ത്വയി ചാസ്മാകം പക്ഷോ ഹീയേത കൗരവ
 24 ഗച്ഛ വീര ന തേ ബുദ്ധിർ അന്യാ കാര്യാ കഥഞ്ചനൻ
 ത്വം അസ്മാകം ഗതിർ നിത്യം ദേവതാനാം ച പാണ്ഡവാഃ
 25 [വൈ]
 ഏവം ഉക്ത്വാ പരിഷ്വജ്യ ദൈത്യാസ് തം രാജജ്ജഞ്ജരം
 സമാശ്വാസ്യ ച ദുർധർഷം പുത്രവദ് ദാനവർഷഭാഃ
 26 സ്ഥിരാം കൃത്വാ ബുദ്ധിം അസ്യ പ്രിയാണ്യ് ഉക്ത്വാ ച ഭാരത
 ഗമ്യതാം ഇത്യ് അനുജ്ഞായ ജയം ആപ്തഹി ചേത്യ് അഥ
 27 തൈർ വിസൃഷ്ടം മഹാബാഹും കൃത്യാ സൈവാനയത് പുനഃ
 തം ഏവ ദേശം യത്രാസൗ തദാ പ്രായം ഉപാവിശത്
 28 പ്രതിനീക്ഷിപ്യ തം വീരം കൃത്യാ സമഭിപുജ്യ ച
 അനുജ്ഞാതാ ച രാജ്ഞാ സാ തദൈത്രവാന്തരധീയത
 29 ഗതായാം അഥ തസ്യാം തു രാജാ ദുര്യോധനസ് തദാ
 സ്വപ്നഭൂതം ഇദം സർവം അചിന്തയത ഭാരത

വിജേഷ്യമൈ രണേ പാണ്ഡുൻ ഇതി തസ്യാഭവൻ മതിഃ
 30 കർണം സംശപ്തകാംശ് ചൈവ പാർഥസ്യാമിത്ര ഘോതിനഃ
 അമന്യത വധേ യുക്താൻ സമർഥാംശ് ച സുയോധനഃ
 31 ഏവം ആശാ ദൃശാ തസ്യ ധാർതരാഷ്ട്രസ്യ ദുർമതേഃ
 വിനിർജയേ പാണ്ഡവാനാം അഭവദ് ഭരതർഷഭ
 32 കർണോ fപ്യ് ആവിഷ്ട ചിത്താത്മാ നരകസ്യാന്തർ ആത്മനാ
 അർജുനസ്യ വധേ ക്രൂരാം അകരോത് സ മതിം തദാ
 33 സംശപ്തകാംശ് ച തേ വീരാ രാക്ഷസാവിഷ്ട ചേതസഃ
 രജസ് തമോഭ്യാം ആക്രാന്താഃ ഫൽഗുനസ്യ വധൈഷിണഃ
 34 ഭീഷ്മദ്രോണകൃപാദ്യാശ് ച ദാനവാക്രാന്ത ചേതസഃ
 ന തഥാ പാണ്ഡുപുത്രാണാം സ്നേഹവന്തോ വിശാം പതേ
 ന ചാചചക്ഷേ കസ്യൈ ചിദ് ഏതദ് രാജാ സുയോധനഃ
 35 ദുര്യോധനം നിശാന്തേ ച കർണോ വൈകർതനോ fബ്രവീത്
 സ്മയന് ഇവാഞ്ജലിം കൃത്യാ പാർഥിവം ഹേതുമദ് വചഃ
 36 ന മൃതോ ജയതേ ശത്രുൺ ജീവൻ ഭദ്രാണി പശ്യതി
 മൃതസ്യ ഭദ്രാണി കൃതഃ കൗരവേയ കൃതോ ജയഃ
 ന കാലോ fദ്യ വിഷാദസ്യ ഭയസ്യ മരണസ്യ വാ
 37 പരിഷ്യാജ്യാബ്രവീച് ചൈനം ഭൂജാഭ്യാം സ മഹാഭൂജഃ
 ഉത്തിഷ്ട രാജൻ കിം ശേഷേ കസ്താച് ഛോചസി ശത്രുഹൻ
 ശത്രുൻ പ്രതാപ്യ വീര്യേണ സ കഥം മർതും ഇച്ഛസി
 38 അഥ വാ തേ ഭയം ജാതം ദൃഷ്ട്വാർജുന പരാക്രമം
 സത്യം തേ പ്രതിജാനാമി വധിഷ്യാമി രണേ fർജുനം
 39 ഗതേ ത്രയോദശേ വർഷേ സത്യേനായുധം ആലഭേ
 ആനയിഷ്യാമ്യ് അഹം പാർഥാൻ വശം തവ ജനാധിപ
 40 ഏവം ഉക്തസ് തു കർണേന ദൈത്യാനാം വചനാത് തഥാ
 പ്രണിപാതേന ചാന്യേഷാം ഉദതിഷ്ടത് സുയോധനഃ
 ദൈത്യാനാം തദ് വചോ ശ്രുത്യാ ഹൃദി കൃത്യാ സമിരാം മതിം
 41 തതോ മനജശാർദൂലോ യോജയാം ആസ വാഹിനിം
 രഥനാഗാശ്വകലിലാം പദാതിജനസങ്കലാം
 42 ഗംഗൗഘപ്രതിമാ രാജൻ പ്രയാതാ സാ മഹാചമുഃ
 ശ്വേതചരൈഃ പതാകാഭീശ് ചാമരൈശ് ച സുപാണ്ഡുരൈഃ
 43 രഥൈർ നാഗൈഃ പദാതൈശ് ച ശൂശ്രുഭേ fതീവ സങ്കലാ
 വ്യപേതാഭ്ര ഘനേ കാലേ ദ്യൗർ ഇവാവ്യക്ത ശാരഭീ

44 ജയാശീർഭിർ ദ്വിജേന്ദ്രൈസ്തു സ്തുതമാനോ ിധിരാജവത്
 ഗൃഹ്ണന് അഞ്ജലിമാലാഗ് ച ധാർതരാഷ്ട്രോ ജനാധിപഃ
 45 സുയോധനോ യയാവ് അഗ്രേ ശ്രീയാ പരമയാ ജ്വലൻ
 കർണേന സാർധം രാജേന്ദ്ര സൗബലേന ച ദേവിനാ
 46 ദുഃശാസനാദയഗ് ചാസ്യ ഭ്രാതരഃ സർവ ഏവ തേ
 ഭൂരിശ്രവാഃ സോമദത്തോ മഹാരാജഗ് ച ബാഹ്ലികഃ
 47 രഥൈർ നാനാവിധാകാരൈർ ഹയൈർ ഗജവരൈസ് തഥാ
 പ്രയാന്തം നൃപ സിംഹം തം അനജശ്ചഃ കുരൂദ്വഹാഃ
 കാലേനാൽപേന രാജംസ് തേ വിവിശ്രൂഃ സ്വപുരം തദാ

അധ്യായം 241

1 [ജനം]

വസമാനേഷു പാർഥേഷു വനേ തസ്മിൻ മഹാത്മസു

ധാർതരാഷ്ട്രാ മഹേഷ്യാസാഃ കിം അകുർവന്ത സത്തമ

2 കർണോ വൈകർതനശ് ചാപി ശക്നിശ് ച മഹാബലഃ

ഭീഷ്മദ്രോണകൃപാശ് ചൈവ തൻ മേ ശംസിയം അർഹസി

3 [വൈ]

ഏവംഗതേഷു പാർഥേഷു വിസൃഷ്ടേ ച സുയോധനേ

ആഗതേ ഹാസ്തിനപുരം മോക്ഷിതേ പാണ്ഡുനന്ദനൈഃ

ഭീഷ്മോ ദ്രുപദീൻ മഹാരാജ ധാർതരാഷ്ട്രം ഇദം വചഃ

4 ഉക്തം താത മയാ പൂർവം ഗച്ഛതസ് തേ തപോവനം

ഗമനം മേ ന ഭൂചിതം തവ തൻ ന കൃതം ച തേ

5 തതഃ പ്രാപ്തം ത്വയാ വീര ഗ്രഹണം ശത്രുഭീർ ബലാത്

മോക്ഷിതശ് ചാസി ധർമ്മജ്ഞൈഃ പാണ്ഡവൈർ ന ച ലജ്ജസേ

6 പ്രത്യക്ഷം തവ ഗാന്ധാരേ സസൈന്യസ്യ വിശാം പതേ

സൃതപത്രോ ദ്വപയാദ് ഭീതോ ഗന്ധർവാണാം തദാ രണാത്

ക്രോശതസ് തവ രാജേന്ദ്ര സസൈന്യസ്യ നൃപാത്മജ

7 ദൃശ്യസ് തേ വിക്രമശ് ചൈവ പാണ്ഡവാനാം മഹാത്മനാം

കർണസ്യ ച മഹാബാഹോ സൃതപത്രസ്യ ദുർമതേഃ

8 ന ചാപി പാദഭാക് കർണഃ പാണ്ഡവാനാം നൃപോത്തമ

ധനർവേദേ ച ശൗര്യേ ച ധർമേ വാ ധർമവത്സല

9 തസ്യ തേ ദ്വഹം ക്ഷമം മന്യേ പാണ്ഡവൈസ് തൈർ മഹാത്മഭിഃ

സന്ധിം സന്ധിവിദാം ശ്രേഷ്ഠ കലസ്യാസ്യ വിവൃദ്ധയേ

10 ഏവം ഉക്തസ് തു ഭീഷ്മേണ ധാർതരാഷ്ട്രോ ജനേശ്വരഃ

പ്രഹസ്യ സഹസാ രാജൻ വിപ്രതന്മേ സസൗബലഃ

11 തം തു പ്രസ്ഥിതം ആജ്ഞായ കർണ ദുഃശാസനാദയഃ

അനുജശൂർ മഹേഷ്യാസാ ധാർതരാഷ്ട്രം മഹാബലം

12 താംസ് തു സമ്പ്രസ്ഥിതാൻ ദൃഷ്ട്വാ ഭീഷ്മഃ കരുപിതാമഹഃ

ലജ്ജയാ വ്രീഡിതോ രാജഞ് ജഗാമ സ്വം നിവേശനം

13 ഗതേ ഭീഷ്മേ മരാ രാജധാർതരാഷ്ട്രോ ജനാധിപഃ

പുനർ ആഗമ്യ തം ദേശം അമന്ത്രായത മന്ത്രിഭിഃ

14 കിം അസ്താകം ഭവേച്ഛ്രേയോ കിം കാര്യം അവശിഷ്യതേ

കഥം ന സുകൃതം ച സ്യാൻ മന്ത്രയാം ആസ ഭാരത

15 [കണ്]

ദുര്യോധന നിബോധേദം യത് ത്യാ വക്ഷ്യാമി കൗരവ
ശ്രുത്യാ ച തത് തഥാ സർവം കർതും അർഹസ്യ അരിന്ദമ
16 തവാദ്യ പൃഥിവീ വീര നിഃസപന്താ നൃപോത്തമ
താം പാലയ യഥാ ശക്രോ ഹതശത്രുർ മഹാമനാഃ

17 [വൈ]

ഏവം ഉക്തസ്തു കർണേന കർണം രാജാബ്രവീത് പുനഃ
ന കിം ചിദ് ദുർലഭം തസ്യ യസ്യ ത്വം പുരുഷർഷഭ
18 സഹായശ് ചാനരക്തശ് ച മദർഥം ച സമുദ്യതഃ
അഭിപ്രായസ്തു മേ കശ് ചിത് തം വൈ ശൃണു യഥാത്ഥം
19 രാജസൂയം പാണ്ഡവസ്യ ദൃഷ്ട്യാ ക്രതുവരം തദാ
മമ സ്പഹാ സമുത്പന്നാ താം സമ്പാദയ സുജത
20 ഏവം ഉക്തസ്തതഃ കർണോ രാജാനം ഇദം അബ്രവീത്
തവാദ്യ പൃഥിവീപാലാ വശ്യാഃ സർവേ നൃപോത്തമ
21 ആഹുയന്താം ദ്വിജ വരാഃ സംഭാരാശ് ച യഥാവിധി
സംഭ്രിയന്താം കുരുശ്രേഷ്ഠ യജ്ഞോപകരണാനി ച
22 ഋത്വിജശ് ച സമാഹൃതാ യഥോക്തം വേദപാരശാഃ
ക്രിയാം കർവന്തു തേ രാജൻ യഥാശാസ്ത്രം അരിന്ദമ
23 ബഹവ് അന്നപാനസംയുക്തഃ സുസമൃദ്ധഗുണാനൃതഃ
പ്രവർത്തതാം മഹായജ്ഞസ് തവാപി ഭരതർഷഭ
24 ഏവം ഉക്തസ്തു കർണേന ധാർതരാഷ്ട്രോ വിശാം പതേ
പുരോഹിതം സമാനായു ഇദം വചനം അബ്രവീത്
25 രാജസൂയം ക്രതുശ്രേഷ്ഠം സമാപ്തവരദക്ഷിണം
ആഹര ത്വം മമ കൃതേ യഥാന്യായം യഥാക്രമം
26 സ ഏവം ഉക്തോ നൃപതിം ഉവാച ദ്വിജപുംഗവഃ
ന സ ശക്യഃ ക്രതുശ്രേഷ്ഠോ ജീവമാനേ യുധിഷ്ഠിരേ
ആഹർതും കൗരവശ്രേഷ്ഠ ക്ലേ തവ നൃപോത്തമ
27 ദീർഘായുർ ജീവതി ച വൈ ധൃതരാഷ്ട്രഃ പിതാ തവ
അതശ് ചാപി വിരുദ്ധസ്തേ ക്രതുർ ഏഷ നൃപോത്തമ
28 അസ്തി ത്വ് അന്യൻ മഹത് സത്രം രാജസൂയ സമം പ്രഭോ
തേന ത്വം യജ രാജേന്ദ്ര ശൃണു ചേദം വചോ മമ
29 യ ഇമേ പൃഥിവീപാലാഃ കരദാസ് തവ പാർഥിവ
തേ കരാൻ സന്ദ്രയച്ഛന്തു സുവർണം ച കൃതാകൃതം

30 തേന തേ ക്രിയതാം അദ്യ ലാംഗലം നൃപസത്തമ
 യജ്ഞവാടസ്യ തേ ഭൂമിഃ കൃഷ്യതാം തേന ഭാരത
 31 തത്ര യജ്ഞോ നൃപശ്രേഷ്ഠ പ്രഭൃതാനഃ സുസംസ്കൃതഃ
 പ്രവർത്തതാം യഥാന്യായം സർവതോ ഹ്യ അനിവാരിതഃ
 32 ഏഷ തേ വൈഷ്ണവോ നാമയജ്ഞഃ സത്പുരുഷോചിതഃ
 ഏതേന നേഷുവാൻ കശ് ചിദ് ജതേ വിഷ്ണു പുരാതനം
 33 രാജസൂയം കൃതുശ്രേഷ്ഠം സ്പർധത്യ ഏഷ മഹാക്രതുഃ
 അസ്സാകം രോചതേ ചൈവ ശ്രേയോ ച തവ ഭാരത
 അവിഘ്ന ച ഭവേദ് ഏഷ സഫലാ സ്യാത് സ്സഹാ തവ
 34 ഏവം ഉക്താസ് തു തൈർ വിപ്രൈർ ധാർതരാഷ്ട്രോ മഹീപതിഃ
 കർണം ച സൗബലം ചൈവ ഭ്രാതൃംഗ് ചൈവേദം അബ്രവീത്
 35 രോചതേ മേ വചോ കൃത്സം ബ്രാഹ്മണാനാം ന സംശയഃ
 രോചതേ യദി യഷ്ടാകം തൻ മാ പ്രബൃത മാചിരം
 36 ഏവം ഉക്താസ് തു തേ സർവേ തഥേത്യ് ഉച്ചർ നരാധിപം
 സന്ദിദേശ തതോ രാജാ വ്യാപാര സ്ഥാൻ യഥാക്രമം
 37 ഹലസ്യ കരണേ ചാപി വ്യാദിഷ്ടാഃ സർവശിൽപിനഃ
 യഥോക്തം ച നൃപശ്രേഷ്ഠ കൃതം സർവം യഥാക്രമം

അധ്യായം 242

1 [വൈ]

തതസ് തു ശിരീപിനഃ സർവേ അമാത്യപ്രവരാശ് ച ഹ
വിദുരശ് ച മഹാപ്രാജ്ഞോ ധാർതരാഷ്ട്രേ ന്യവേദയത്
2 സജ്ജം ക്രതുവരം രാജൻ കാലപ്രാപ്തം ച ഭാരത
സൗവർണം ച കൃതം ദിവ്യം ലാംഗലം സുമഹായനം
3 ഏതച്ഛ്രുത്യാ നൃപശ്രേഷ്ഠോ ധാർതരാഷ്ട്രോ വിശാം പതേ
ആജ്ഞാപയാം ആസ നൃപഃ ക്രതുരാജപ്രവർതനം
4 തതഃ പ്രവവൃതേ യജ്ഞഃ പ്രഭൃതാനഃ സുസംസ്കൃതഃ
ദീക്ഷിതശ് ചാപി ഗാന്ധാരിർ യഥാ ശാന്തും യഥാക്രമം
5 പ്രഹൃഷ്ടോ ധൃതരാഷ്ട്രോ fഭൂദ് വിദുരശ് ച മഹായശഃ
ഭിഷ്ടോ ദ്രോണഃ കൃപഃ കർണോ ഗാന്ധാരി ച യശസിനി
6 നിമന്ത്രണാർഥം ദൂതാംശ് ച പ്രേഷയാം ആസ ശീഘ്രഗാൻ
പാർഥിവാനാം ച രാജേന്ദ്ര ബ്രാഹ്മണാനാം തഥൈവ ച
തേ പ്രയാതാ യഥോദ്ദിഷ്ടം ദൂതാസ് ത്വരിതവാഹനാഃ
7 തത്ര കം ചിത് പ്രയാതം തു ദൂതം ദുഃശാസനോ fബ്രവീത്
ഗച്ഛ ദൈവതവനം ശീഘ്രം പാണ്ഡവാൻ പാപപുരുഷാൻ
നിമന്ത്രയ യഥാന്യായം വിപ്രാംസ് തസ്മിൻ മഹാവനേ
8 സ ഗത്യാ പാണ്ഡവാവാരം ഉവാചാഭിപ്രണമ്യ താൻ
ദുര്യോധനോ മഹാരാജ യജ്ഞേ നൃപസത്തമഃ
9 സ്വവീര്യാർജിതം അർഥൗലം അവാപ്യ കരുണനഃ
തത്ര ഗച്ഛന്തി രാജാനോ ബ്രാഹ്മണാശ് ച തതസ് തതഃ
10 അഹം തു പ്രേഷിതോ രാജൻ കൗരവേണ മഹാത്മനാ
ആമന്ത്രയതി വോ രാജാ ധാർതരാഷ്ട്രോ ജനേശ്വരഃ
മനോ fഭിലഷിതം രാജ്ഞസ് തം ക്രതും ദൃഷ്ടും അർഹഥ
11 തതോ യുധിഷ്ഠിരോ രാജാ തച്ഛ്രുത്യാ ദൂത ഭാഷിതം
അബ്രവീൻ നൃപശാർദൂലോ ദിഷ്ട്യാ രാജാ സുയോധനഃ
യജ്ഞേ ക്രതുവ്യേന പൂർവേഷാം കീർതിവർധനഃ
12 വയം അപ്യ് ഉപയാസ്യാമോ ന ത്വ് ഇദാനീം കഥം ചന
സമയഃ പരിപാല്യോ നോ യാവദ് വർഷം ത്രയോദശം
13 ശ്രുത്യൈതദ് ധർമ്മരാജസ്യ ഭീമോ വചനം അബ്രവീത്
തദാ തു നൃപതിർ ഗന്താ ധമ രാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
14 അസ്തുശസ്തുപ്രദീപ്തേ fഗൗ യദാ തം പാതയിഷ്യതി

വർഷാത് ത്രയോദശാദ് ഉൗർധ്വം രണസത്രേ നരാധിപഃ
 15 യദാ ക്രോധഹവിർ മോക്താ ധാർതരാഷ്ട്രേഷു പാണ്ഡവഃ
 ആഗന്താരസ് തദാ സ്നേതി വാച്യസ് തേ സ സുയോധനഃ
 16 ശേഷാസ് തു പാണ്ഡവാ രാജൻ നൈവോചുഃ കിം ചിദ് അപ്രിയം
 ദൂതസ് ചാപി യഥാവൃത്തം ധാർതരാഷ്ട്രേ ന്യവേദയത്
 17 അഥാജഗ്മുർ നരശ്രേഷ്ഠാ നാനാജനപദേശ്വരാഃ
 ബ്രാഹ്മണാശ് ച മഹാഭാഗാ ധാർതരാഷ്ട്ര പുരം പ്രതി
 18 തേ ത്വ് അർചിതാ യഥാശാന്തും യഥാ വർണം യഥാക്രമം
 മൂദാ പരമയാ യുക്താഃ പ്രീത്യാ ചാപി നരേശ്വര
 19 ധൃതരാഷ്ട്രോ ഽപി രാജേന്ദ്ര സംവൃതഃ സർവകൗരവൈഃ
 ഹർഷേണ മഹതാ യുക്തോ വിദൂരം പ്രത്യഭാഷത
 20 യഥാസുഖീ ജനഃ സർവഃ ക്ഷത്തഃ സ്യാദ് അന്നസംയുതഃ
 തുഷ്യേച് ച യജ്ഞസദനേ തഥാ ക്ഷിപ്രം വിധീയതാം
 21 വിദൂരസ് ത്വ് ഏവം ആജ്ഞപ്തഃ സർവവർണാൻ അരിന്ദമ
 യഥാ പ്രമാണതോ വിദ്വാൻ പുജയാം ആസ ധർമ്മവിത്
 22 ഭക്ഷ്യഭോജ്യാന പാനേന മാലൈശ് ചാപി സുഗന്ധിഭഃ
 വാസോഭിർ വിവിധൈശ് ചൈവ യോജയാം ആസ ഹൃഷ്യവത്
 23 കൃത്വാ ഹ്യ് അവദൃഥം വീരോ യഥാശാന്തും യഥാക്രമം
 സാന്ത്വയിത്വാ ച രാജേന്ദ്രോ ദന്ത്വാ ച വിവിധം വസു
 വിസർജയാം ആസ നൃപാൻ ബ്രാഹ്മണാശ് ച സഹസ്രശഃ
 24 വിസർജയിത്വാ സ നൃപാൻ ഭ്രാതൃഭിഃ പരിവാരിതഃ
 വിവേശ ഹാസ്തിനപുരം സഹിതഃ കർണ സൗഖ്യലൈഃ

അധ്യായം 243

1 [വൈ]

പ്രവിശന്തം മഹാരാജ സുതാസ് തുഷ്ടുവുർ അച്യുതം
 ജനാസ് ചാപി മഹേഷ്യാസം തുഷ്ടുവു രാജസന്തമം
 2 ലാജൈശ് ചന്ദനചൂർണൈശ് ചാപ്യ് അവകീര്യ ജനാസ് തദാ
 ഉച്ചൂർ ദിഷ്ട്യാ നൃപാവിഘ്നാത് സമാപ്തോ ഽയം ക്രതുസ് തവ
 3 അപരേ ത് അബ്രുവംസ് തത്ര വാതികാസ് തം മഹീപതിം
 യുധിഷ്ഠിരസ്യ യജേന്തേ ന സമോ ഹ്യ് ഏഷ തു ക്രതുഃ
 നൈവ തസ്യ ക്രതോർ ഏഷ കലാം അർഹതി ഷോഡശീം
 4 ഏവം തത്രാബ്രുവൻ കേ ചിദ് വാതികാസ് തം നരേശ്വരം
 സുഹൃദസ് ത് അബ്രുവംസ് തത്ര അതി സർവാൻ അയം ക്രതുഃ
 5 യയാതിർ നഹൃഷശ് ചാപി മാന്ധാതാ ഭരതസ് തഥാ
 ക്രതും ഏനം സമാഹൃത്യ പുതാഃ സർവേ ദിവം ഗതാഃ
 6 ഏതാ വാചഃ ശുഭാഃ ശൃണ്വൻ സുഹൃദാം ഭരതർഷഭ
 പ്രവിവേശ പുരം ഏഷ്ടഃ സ്വവേശു ച നരാധിപഃ
 7 അഭിവാദ്യ തതഃ പാദൗ മാതാപിത്രോർ വിശാം പതേ
 ഭീഷ്മദ്രോണപുപാണാം ച വിദൂരസ്യ ച ധീമതഃ
 8 അഭിവാദിതഃ കനീയോഭിർ ഭ്രാതൃഭിർ ഭ്രാതൃവന്തഃ
 നിഷസാദാസനേ മുഖ്യേ ഭ്രാതൃഭിഃ പരിവാരിതഃ
 9 തം ഉത്ഥായ മഹാരാജ സൂതപുത്രോ ഽബ്രുവീദ് വചഃ
 ദിഷ്ട്യാ തേ ഭരതശ്രേഷ്ഠ സമാപ്തോ ഽയം മഹാക്രതുഃ
 10 ഹതേഷു യുധി പാർഥേഷു രാജസുയേ തഥാ ത്വയാ
 ആഹൃതേ ഽഹം നരശ്രേഷ്ഠ ത്വാം സഭാജയിതാ പുനഃ
 11 തം അബ്രുവീൻ മഹാരാജോ ധാർതരാഷ്ടോ മഹായശഃ
 സത്യം ഏതത് ത്വയാ വീര പാണ്ഡവേഷു ദുരാത്മസു
 12 നിഹതേഷു നരശ്രേഷ്ഠ പ്രാപ്തേ ചാപി മഹാക്രതൗ
 രാജസുയേ പുനർ വീര ത്വം മാം സംവർധയിഷ്യസി
 13 ഏവം ഉക്ത്വാ മഹാപ്രാജ്ഞഃ കർണം ആശ്ലിഷ്യ ഭാരത
 രാജസുയം ക്രതുശ്രേഷ്ഠം ചിന്തയാം ആസ കൗരവഃ
 14 സോ ഽബ്രുവീത് സുഹൃദശ് ചാപി പാർശ്വസ്ഥാൻ നൃപസന്തമഃ
 കദാ തു തം ക്രതുവരം രാജസുയം മഹാധനം
 നിഹത്യ പാണ്ഡവാൻ സർവാൻ ആഹരിഷ്യാമി കൗരവഃ
 15 തം അബ്രുവീത് തദാ കർണഃ ശൃണു മേ രാജകുണ്ടര

പാദു ന ധാവയേ താവദ് യാവൻ ന നിഹതോ fർജ്ജനഃ

16 അഥോത്ക്രഷ്ടം മഹേഷ്യാസൈർ ധാർതരാഷ്ട്രൈർ മഹാരഥൈഃ

പ്രതിജ്ഞാതേ ഫൽഗുനസ്യ വധേ കർണേന സംയുഗേ

വിജിതാംശ് ചാപ്യ് അമന്യന്ത പാണ്ഡവാൻ ധൃതരാഷ്ട്രജഃ

17 ദുര്യോധനോ fപി രാജേന്ദ്ര വിസൃജ്യ നരപുംഗവാൻ

പ്രവിവേശ ഗൃഹം ശ്രീമാൻ യഥാ ചൈത്രഥം പ്രഭഃ

തേ fപി സർവേ മഹേഷ്യാസാ ജഗ്മൂർ വേഷ്മാനി ഭാരത

18 പാണ്ഡവാശ് ച മഹേഷ്യാസാ ദൂതവാക്യപ്രചോദിതഃ

ചിന്തയന്തസ് തം ഏവാഥം നാലഭന്ത സുഖം ക്വ ചിത്

19 ഭൂയോ ച ചാദൈ രാജേന്ദ്ര പ്രവൃത്തിർ ഉപപാദിതാ

പ്രതിജ്ഞാ സൂതപുത്രസ്യ വിജയസ്യ വധം പ്രതി

20 ഏതച് ശ്രുത്വാ ധർമസുതഃ സമുദിഗ്നോ നരാധിപ

അഭേദ്യകവചം മത്യാ കർണം അദ്ഭുതവിക്രമം

അനുസ്മരംശ് ച സങ്കേശാൻ ന ശാന്തിം ഉപയാതി സഃ

21 തസ്യ ചിന്താപരിതസ്യ ബുദ്ധിജ്ജ്ഞേ മഹാത്മനഃ

ബഹു വ്യാലമൃഗാകീർണം തൃജ്ജം ദൈവതവനം വനം

22 ധാർതരാഷ്ട്രോ fപി നൃപതിഃ പ്രശശാസ വസുന്ധരാം

ഭ്രാതൃഭിഃ സഹിതോ വീരൈർ ഭീഷ്മദ്രോണകൃപൈസ് തഥാ

23 സംഗമ്യ സൂതപുത്രേണ കർണേനാഹവ ശോഭിനാ

ദുര്യോധനഃ പ്രിയേ നിത്യം വർതമാനോ മഹീപതിഃ

പൂജയാം ആസ വിപ്രേന്ദ്രാൻ കൃതുഭീർ ഭൂരിദക്ഷിണൈഃ

24 ഭ്രാതൃണാം ച പ്രിയം രാജൻ സ ചകാര പരന്തപഃ

നിശ്ചിത്യ മനസാ വീരോ ദത്തഭക്ത ഫലം ധനം

അധ്യായം 244

1 [ജനം]

ദുര്യോധനം മോചയിത്യാ പാണ്ഡുപുത്രാ മഹാബലാഃ
കിം അകാർഷ്യർ വനേ തസ്മിംസ് തൻ മമാഖ്യാതും അർഹസി

2 [വൈ]

തതഃ ശയാനം കൗന്തേയം രാത്രൗ ദൈവതവനേ മൃഗാഃ
സ്വപ്നാനേ ദർശയാം ആസുർ ബാഷ്പകണ്ഠാ യുധിഷ്ഠിരം
3 താൻ അബ്രവീത് സ രാജേന്ദ്രോ വേപമാനാൻ കൃതാഞ്ജലീൻ
ബൃതേ യദ് വജ്രകാമാഃ സ്ഥ കേ ഭവന്തഃ കിം ഇഷ്യതേ
4 ഏവം ഉക്താഃ പാണ്ഡവേന കൗന്തേയേന യശസിനാ
പ്രത്യബ്രുവൻ മൃഗാസ് തത്ര ഹതശേഷാ യുധിഷ്ഠിരം
5 വയം മൃഗാ ദൈവതവനേ ഹതശിഷ്ടാഃ സു ഭാരത
നോത്സിദേമ മഹാരാജ ക്രിയതാം വാസപര്യയഃ
6 ഭവന്തോ ഭ്രാതരഃ ശൂരാഃ സർവ ഏവാസ്തു കോവിദാഃ
കലാന്യ് അൽപാവശിഷ്ടാനി കൃതവന്തോ വനൗകസാം
7 ബീജഭ്രതാ വയം കേ ചിദ് അവശിഷ്ടാ മഹാമതേ
വിവർധേമഹി രാജേന്ദ്ര പ്രസാദാത് തേ യുധിഷ്ഠിര
8 താൻ വേപമാനാൻ വിത്രസ്താൻ ബീജമാത്രാവശേഷിതാൻ
മൃഗാൻ ദൃഷ്ട്വാ സുദഃഖാർതോ ധർമ്മരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
9 താംസ് തഥേത്യ് അബ്രവീദ് രാജാ സർവഭൂതഹിതേ രതഃ
തഥ്യം ഭവന്തോ ബ്രുവതേ കരിഷ്യാമി ച തത് തഥാ
10 ഇത്യ് ഏവം പ്രതിബുദ്ധഃ സ രാത്ര്യന്തേ രാജസത്തമഃ
അബ്രവീത് സഹിതാൻ ഭ്രാതൃൻ ദയാപന്നോ മൃഗാൻ പ്രതി
11 ഉക്തോ രാത്രൗ മൃഗൈർ അസ്തി സ്വപ്നാനേ ഹതശേഷിതൈഃ
തന ഭൂതാഃ സു ഭദ്രം തേ ദയാ നഃ ക്രിയതാം ഇതി
12 തേ സത്യം ആഹുഃ കർതവ്യാ ദയാസ്താഭിർ വനൗകസാം
സാഷ്ട മാസം ഹി നോ വർഷം യദ് ഏനാൻ ഉപയുഞ്ജമഹേ
13 പുനർ ബഹുമൃഗം രമ്യം കാമ്യകം കാണനോത്തമം
മജ ഭൂമേഃ ശിരോ ഖ്യാതം തൃണബിന്ദു സരോ പ്രതി
തത്രേമാ വസതീഃ ശിഷ്ടാ വിഹരന്തോ രമേമഹി
14 തതസ് തേ പാണ്ഡവാഃ ശീഘ്രം പ്രയയുർ ധർമ്മകോവിദാഃ
ബ്രാഹ്മണൈഃ സഹിതാ രാജൻ യേ ച തത്ര സഹോഷിതാഃ
ഇന്ദ്രസേനാദിഭിശ് ചൈവ പ്രേഷ്യുർ അനുഗതാസ് തദാ

15 തേ യാത്യാനസ്യതൈർ മാർഗ്ഗൈഃ സ്വന്നൈഃ ശുചി ജലാനിതൈഃ

ദദ്യൂഃ കാമ്യകം പുണ്യം ആശ്രമം താപസായുതം

16 വിവിശുസ് തേ സ്മ കൗരവ്യാ വൃതാ വിപ്രർഷഭൈർ തദാ

തദ് വനം ഭരതശ്രേഷ്ഠാഃ സ്വർഗം സുകൃതിനോ യഥാ

അധ്യായം 245

1 [വൈ]

വനേ നിവസതാം തേഷാം പാണ്ഡവാനാം മഹാത്മനാം
വർഷാന്യ് ഏകാദശാതീയഃ കൃച്ഛേണ ഭരതർഷഭ

2 ഫലമൂലാശനാസ് തേ ഹി സുഖാർഹാ ദുഃഖം ഉത്തമം
പ്രാപ്തകാലം അന്ധയാന്തഃ സേഹൂർ ഉത്തമപുരുഷാഃ

3 യുധിഷ്ഠിരസ് തു രാജർഷിർ ആത്മകർമാപരാധജം
ചിന്തയൻ സ മഹാബാഹൂർ ഭ്രാന്തേണാം ദുഃഖം ഉത്തമം

4 ന സുഷാപ സുഖം രാജാ ഹൃദി ശലൈശ്ച ഇവാർപിതൈഃ
ദൗരാത്മ്യം അനുപശ്യാസ് തത് കാലേ ദൃതോദ്ഭവസ്യ ഹി

5 സംസ്കരൻ പരഷാ വാചഃ സൃതപുത്രസ്യ പാണ്ഡവഃ
നിഃശ്വാസപരമോ ദിനോ ബിഭ്രത് കോപവിഷം മഹത്

6 അർജുനോ യമജൗ ചോഭൗ ദ്രൗപദീ ച യശസിനീ
സ ച ഭീമോ മഹാതേജഃ സർവേഷാം ഉത്തമോ ബലീ

7 യുധിഷ്ഠിരം ഉദീക്ഷന്തഃ സേഹൂർ ദുഃഖം അനുത്തമം
അവശിഷ്ടം അൽപകാലം മന്വാനാഃ പുരുഷർഷഭാഃ

8 വപുർ അന്യദ് ഇവാകാർഷുർ ഉത്സാഹാമർശ ചേഷ്ടിതൈഃ
9 കസ്യ ചിത് ത്വ് അഥ കാലസ്യ വ്യാസഃ സത്യവതീ സുതഃ

ആജഗാമ മഹായോഗീ പാണ്ഡവൻ അവലോകകഃ
10 തം ആഗതം അഭിപ്രേക്ഷ്യ കന്തീപുത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ

പ്രത്യുദ്ഗമ്യ മഹാത്മാനം പ്രത്യഗ്രഹ്ണാദ് യഥാവിധി
11 തം ആസീനം ഉപാസീനഃ ശുശ്രൂഷുർ നിയതേന്ദ്രിയഃ

തോഷയൻ പ്രണിപാതേന വ്യാസം പാണ്ഡവനന്ദനഃ
12 താൻ അഭേക്ഷ്യ കൃശാൻ പൗത്രാൻ വനേ വന്ദ്യേന ജീവതഃ

മഹർഷിർ അനുകമ്പാർഥം അബ്രുവീദ് ബാഷ്പഗദ്ഗദം
13 യുധിഷ്ഠിര മഹാബാഹോ ശൃണ ധർമ്മഭൃതാം വര

നാതപ്ത തപസഃ പുത്ര പ്രാപ്തവന്തി മഹത് സുഖം
14 സുഖദുഃഖേ ഹി പുരുഷഃ പര്യായേണോപസേവതേ

നാത്യന്തം അസുഖം കശ് ചിത് പ്രാപ്നോതി പുരുഷർഷഭ
15 പ്രജ്ഞാവാംസ് ത്വ് ഏവ പുരുഷഃ സംയുക്തഃ പരയാ ധിയാ

ഉദയാസ്തമയജേഷ്ണാ ഹി ന ശോചതി ന ഹൃഷ്യതി
16 സുഖം ആപതിതം സേവേദ് ദുഃഖം ആപതിതം സഹേത്

കാലപ്രാപ്തം ഉപാസീത സന്യാനാം ഇവ കർഷകഃ

16 തപസോ ഹി പരം നാസ്തി തപസാ വിന്ദതേ മഹത്

നാസാധ്യം തപസഃ കിം ചിദ് ഇതി ബുധുസ്വ ഭാരത

17 സത്യം ആർജവം അക്രോധഃ സംവിഭാഗോ ദമഃ ശമഃ

അനസൂയാ വിഹിംസാ ച ശൗചം ഇന്ദ്രിയസംയമഃ

സാധനാനി മഹാരാജ നരാണാം പുണ്യകർമ്മണാം

18 അധർമ്മജചയോ മൂഢാസ് തിര്യഗ്ഗതിപരായണാഃ

കൃച്ഛാം യോനിം അനുപ്രാപ്യ ന സുഖം വിന്ദതേ ജനാഃ

19 ഇഹ യത് ക്രിയതേ കർമ്മ തത്പരത്രോപഭൃത്യേതേ

തസ്മാച് ഛരീരം യുജ്ജീത തപസാ നിയമേന ച

20 യഥാശക്തി പ്രയച്ഛേച് ച സമ്പൂജ്യാഭിപ്രണമ്യ ച

കാലേ പാത്രേ ച ഹൃഷ്ടാത്മാ രാജൻ വിഗതമത്സരഃ

21 സത്യവാദി ലഭേതായുർ അനായാസം അഥാർജവീ

അക്രോധനോ fനസൂയശ് ച നിർവൃതിം ലഭേതേ പരാം

22 ദാന്തഃ ശമ പരഃ ശശ്വത് പരിക്ലേശം ന വിന്ദതി

ന ച തപ്യതി ദാന്താത്മാ ദൃഷ്ട്യാ പരഗതാം ശ്രിയം

23 സംവിഭക്താ ച ദാതാ ച ഭോഗവാൻ സുഖവാൻ നരഃ

ഭവത്യ അഹിംസകശ് ചൈവ പരമാരോഗ്യം അശ്നതേ

24 മാനു്യാൻ മാനയിതാ ജന്മ കലേ മഹതി വിന്ദതി

വ്യസനൈർ ന ഇ സംയോഗം പ്രാപ്നോതി വിജിതേന്ദ്രിയഃ

25 ശുഭാന്തശയ ബുദ്ധിർ ഹി സംയുക്തഃ കാലധർമ്മണാ

പ്രാദുർഭവതി തദ് യോഗാത് കല്യാണ മതിർ ഏവ സഃ

26 [യ]

ഭഗവൻ ദാനധർമ്മാണം തപസോ വാ മഹാമുനേ

കിം സിദ് ബഹുഗുണം പ്രേത്യ കിം വാ ദുഷ്കരം ഉച്യതേ

27 [വ്യാസ]

ദാനാൻ ന ദുഷ്കരതരം പൃഥിവ്യാം അസ്തി കിം ച ന

അർഥേ ഹി മഹതീ തൃഷ്ണാ സ ച ദുഃഖേന ലഭ്യതേ

28 പരിത്യജ്യ റിയാൻ പ്രാകാൻ ധർമ്മാർഥം ഹി മഹാഹവം

പ്രവിശന്തി നരാ വീരാഃ സമുദ്രം അടവീം തഥാ

29 കൃഷിഗോരക്ഷ്യം ഇത്യ ഏകേ പ്രതിപദ്യന്തി മാനവാഃ

പുരുഷാഃ പ്രേഷ്യതാം ഏകേ നിർഗച്ഛന്തി ധനാർഥിനഃ

30 തസ്യ ദുഃഖാർജിതസ്യൈവം പരിത്യാഗഃ സുദുഷ്കരഃ

ന ദുഷ്കരതരം ദാനാത് തസ്മാദ് ദാനം മതം മമ

31 വിശേഷസ് ത് അത്ര വിജേന്തയോ ന്യായേനോപാർജിതം ധനം
 പാത്രേ ദേശേ ച കാലേ ച സാധുഭ്യഃ പ്രതിപാദയേത്
 32 അന്യായ സമുപാത്തേന ദാനധർമ്മോ ധനേന യഃ
 ക്രിയതേ ന സ കർതാരം ത്രായതേ മഹതോ ഭയാത്
 33 പാത്രേ ദാനം സ്വർ്പം അപി കാലേ ദത്തം യുധിഷ്ഠിര
 മനസാ സുവിശുദ്ധേന പ്രേത്യാനന്ത ഫലം സ്മൃതം
 34 അതാപ്യ് ഉദാഹരന്തീമം ഇതിഹാസം പുരാതനം
 വ്രീഹി ദ്രോണ പരിത്യാഗാദ് യത് ഫലം പ്രാപ മുദ്ഗലഃ

അധ്യായം 246

1 [യ]

ത്രിഹിദ്രോണഃ പരിത്യക്തഃ കഥം തേന മഹാത്മനാ
 ക്വൈസ്യ ദത്തശ് ച ഭഗവൻ വിധിനാ കേന ചാത്മ മേ
 2 പ്രത്യക്ഷധർമ്മാ ഭഗവാനു യസ്യ തുഷ്ടോ ഹി കർമ്മഭിഃ
 സഹലം തസ്യ ജന്മാഹം മന്യേ സദ്ധർമ്മചാരിണഃ

3 [വ്യാസ]

ശിലോമ്മേ വൃത്തിർ ധർമ്മാത്മാ മുദ്ഗലഃ സംശിതവ്രതഃ
 ആസീദ് രാജൻ കരുക്ഷേത്രേ സത്യവാഗ് അനസൃയകഃ
 4 അതിഥിവ്രതീ ക്രിയാവാംഗ് ച കാപോതീം വൃത്തിം ആസ്ഥിതഃ
 സത്രം ഇഷ്ടീ കൃതം നാമ സമുപാസ്തേ മഹാതപാഃ
 5 സപുത്രദാരോ ഹി മുനിഃ പക്ഷാഹാരോ ബഭ്രവ സഃ
 കപോത വൃത്തയാ പക്ഷേണ ത്രിഹി ദ്രോണം ഉപാർജയത്
 6 ദർശം ച പൗർണമാസം ച കർവൻ വിഗതമത്സരഃ
 ദേവതാതിഥിശേഷേണ കരുതേ ദേഹയാപനം
 7 തസ്യേദ്രഃ സഹിതോ ദേവൈഃ സാക്ഷാത് ത്രിളവണേശ്വരഃ
 പത്യഗൃഹ്ണാൻ മഹാരാജ ഭാഗം പർവണി പർവണി
 8 സ പർവകാലം കൃത്വാ തു മുനിവൃത്തയാ സമന്വിതഃ
 അതിഥിഭ്യോ ദദാവ് അന്നം പ്രഹൃഷ്ടേനാന്തരാത്മനാ
 9 ത്രിഹി ദ്രോണസ്യ തദ് അഹോ ദദതോ ിന്നം മഹാത്മനഃ
 ശിഷ്ടം മാത്സര്യ ഹീനസ്യ വർധത്യ് അതിഥിദർശനാത്
 10 തച് ഛതാന്ത്യ് അപി ബൃജ്ജന്തി ബ്രാഹ്മണാനാം മനീഷിണാം
 മുനേസ് ത്യാഗവിശുദ്ധ്യാ തു തദന്നം വൃദ്ധിം ജച്ഛതി
 11 തം തു ശുശ്രാവ ധർമ്മിഷ്ടം മുദ്ഗലം സംശിതവ്രതം
 ദുർവാസാ നൃപ ദിഗ് വാസാസ് തം അമാദ്യാജശാമ ഹ
 12 ബിഭ്രച് ചാനിയതം വേഷം ഉന്മത്ത ഇവ പാണ്ഡവ
 വികചഃ പരുഷാ വാചോ വ്യാഹരൻ വിവിധാ മുനിഃ
 13 അഭിഗമ്യാഥ തം വിപ്രം ഉവാച മുനിസത്തമഃ
 അന്നാർഥിനം അനുപ്രാപ്തം വിദ്ധി മാം മുനിസത്തമ
 14 സ്വാഗതം തേ ിസ്ത്വ് ഇതി മുനിം മുദ്ഗലഃ പ്രത്യഭാഷത
 പാദ്യം ആചമനീയം ച പ്രതിവേദ്യാനം ഉത്തമം
 15 പ്രാദാത് സ തപസോപാത്തം ക്ഷധിതായാതിഥി വ്രതീ
 ഉന്മത്തായ പരാം ശ്രദ്ധാം ആസ്ഥായ സ ധൃതവ്രതഃ

16 തതസ് തദനം രസവത് സ ഏവ ക്ഷ്യധയാനൃതഃ
 ബുഭുജേ കൃത്സും ഉന്മത്തഃ പ്രാദാത് തസ്മൈ ച മുദ്ഗലഃ
 17 ബുക്താ ചാനം തതഃ സർവം ഉച്ഛിഷ്യേനാത്മനസ് തതഃ
 അമാനുലിലിപേ ങ്ഗാനി ജഗാമ ച യഥാഗതം
 18 ഏവം ദ്വിതീയേ സമ്പ്രാപ്തേ പർവകാലേ മനീഷിണഃ
 ആഗമ്യ ബുബുജേ സർവം അനം ഉഞ്ജമാപജീവിനഃ
 19 നിരാഹാരസ് തു സ മുനിർ ഉഞ്ജരം ആർജയതേ പുനഃ
 ന ചൈനം വിക്രിയാം നേതും അശകൻ മുദ്ഗലം ക്ഷ്യധാ
 20 ന ക്രോധോ ന ച മാത്സര്യം നാവമാനോ ന സംഭ്രമഃ
 സപുത്രദാരം ഉഞ്ജരന്തം ആവിശേശ ദ്വിജോത്തമം
 21 തഥാ തം ഉഞ്ജധർമാണം ദുർവാസാ മുനിസത്തമം
 ഉപതന്മേ യഥാകാലം ഷട് കൃതഃ കൃതനിശ്ചയഃ
 22 ന ചാസ്യ മാനസം കിം ചിദ് വികാരം ദദൃശേ മുനിഃ
 ശുദ്ധസത്ത്വസ്യ ശുദ്ധം സ ദദൃശേ നിർമലം മനഃ
 23 തം ഉവാച തതഃ പ്രീതഃ സ മുനിർ മുദ്ഗലം തദാ
 ത്വത്സമോ നാസ്തി ലോകേ ിസ്മിൻ ദാതാ മാത്സര്യ വർജിതഃ
 24 ക്ഷുദ് ധർമസഞ്ജ്ഞാം പ്രണദത്യ് ആദത്തേ ധൈര്യം ഏവ ച
 വിഷയാനസാരിണീ ജിഹ്വാ കർഷത്യ് ഏവ രസാൻ പ്രതി
 25 ആഹാരപ്രഭവാഃ പ്രാണാ മനോ ദുർനിഗ്രഹം ചലം
 മനസോ ചേന്ദ്രിയാണാം ചാപ്യ് ഐകാഗ്ര്യം നിശ്ചിതം തപഃ
 26 ശ്രമേണോപാർജിതം ത്യജ്ജം ദുഃഖം ശുഭേന ചേതസാ
 തത് സർവം ഭവതാ സാധോ യഥാവദ് ഉപപാദിതം
 27 പ്രീതഃ സ്തോ ിനഗൃഹീതാശ് ച സമേത്യ ഭവതാ സഹ
 ഇന്ദ്രിയാഭിജയോ ധൈര്യം സംവിഭാഗോ ദമഃ ശമഃ
 28 ദയാ സത്യം ച ധർമശ് ച ത്വയി സർവം പ്രതിഷ്ഠിതം
 ജിതാസ് തേ കർമ്മഭിർ ലോകാഃ പ്രാപോ ിസി പരമാം ഗതിം
 29 അഹോ ദാനം വിഘൃഷ്ടം തേ സുമഹത് സ്വർഗവാസിഭിഃ
 സശരീരോ ഭവാൻ ഗതാ സ്വർഗം സുചരിതവ്രത
 30 ഇത്യ് ഏവം വദതസ് തസ്യ തദാ ദുർവാസസോ മുനഃ
 ദേവദൂതോ വിമാനേന മുദ്ഗലം പ്രത്യുപസ്മിതഃ
 31 ഹംസസാരസയുക്തേന കികിണീജാലമാലിനാ
 കാമഗേന വിചിത്രേണ ദിവ്യഗന്ധവതാ തഥാ
 32 ഉവാച ചൈനം വിപ്രർഷിം വിമാനം കർമ്മഭിർ ജിതം

സമുപാരോഹ സംസിദ്ധിം പ്രാപ്തോ fസി പരമാം മനേ
 33 തം ഏവം വാദിനം ഋഷിർ ദേവദൂതം ഉവാച ഹ
 ഇച്ഛാമി ഭവതാ പ്രോക്താൻ ഗുണാൻ സ്വർഗനിവാസിനാം
 34 കേ ഗുണാസ് തത്ര വസതാം കിം തപോ കശ് ച നിശ്ചയഃ
 സ്വർഗേ സ്വർഗസുഖം കിം ച ദോഷോ വാ ദേവദൂതക
 35 സതാം സപ്ത വദം മിത്രം ആഹുഃ സന്തഃ കലോചിതാഃ
 മിത്രതാം ച പുരസ്കൃത്യ പൃച്ഛാമി ത്യാം അഹം വിഭോ
 36 യദ് അത്ര തഥ്യം പഥ്യം ച തദ് വ്രവീഹ്യ് അവിചാരയൻ
 ശ്രുത്യാ തഥാ കരിഷ്യാമി വ്യവസായം ഗിരാ തവ

അധ്യായം 247

1 [ദേവദൂത]

മഹർഷേ fകാര്യബുദ്ധിസ് ത്വം യഃ സ്വർഗസുഖം ഉത്തമം
 സന്യാപ്തം ബഹു മന്തവ്യം വിമൃശസ്യ അബുധോ യഥാ
 2 ഉപരിഷ്ടാദ് അസൗ ലോകോ യോ fയം സ്വർ ഇതി സഞ്ജ്ഞിതഃ
 ഊർധ്വഗഃ സത്പഥഃ ശശ്വദ് ദേവ യാനചരോ മൂനേ
 3 നാതപ്ത തപസഃ പുംസോ നാമഹാ യജ്ഞയാജിനഃ
 നാനൃതാ നാസ്തികാശ് ചൈവ തത്ര ഗച്ഛന്തി മുദ്ഗല
 4 ധർമാത്മാനോ ജിതാത്മാനഃ ശാന്താ ദാന്താ വിമത്സരാഃ
 ദാനധർമരതാഃ പുംസഃ ശൂരാശ് ചാഹതലക്ഷണാഃ
 5 തത്ര ഗച്ഛന്തി കർമാഗ്ര്യം കൃത്യാ ശമ ദമാത്മകം
 ലോകാൻ പുണ്യകൃതാം ബ്രഹ്മൻ സദ്ഭിർ ആസേവിതാൻ നൃഭിഃ
 6 ദേവാഃ സാധ്യാസ് തഥാ വിശ്വേ മരുതശ് ച മഹർഷിഭിഃ
 യാമാ ധാമാശ് ച മൗദ്ഗല്യ ഗന്ധർവാപ്ലരസസ് തഥാ
 7 ഏഷാം ദേവ നികായാനാം പൃഥക്പൃഥഗ് അനേകശഃ
 ഭാസ്വന്തഃ കാമസമ്പന്നാ ലോകാസ് തേജോമയാഃ ശൂഭാഃ
 8 ത്രയസ് ത്രിംശത് സഹസ്രാണി യോജനാനാം ഹിരണ്യമഃ
 മേഃ പർവതരാഡ് യത്ര ദേവോദ്യാനാനി മുദ്ഗല
 9 നന്ദനാദീനി പുണ്യാനി വിഹാരാഃ പുണ്യകർമ്മണാം
 ന ക്ഷത്പിപാസേ ന ശ്ലാനിർ ന ശീതോഷ്ണഭയം തഥാ
 10 ബീഭത്സം അശൂഭം വാപി രോഗാ വാ തത്ര കേ ചന
 മനോ ജ്ഞാഃ സർവതോ ഗന്ധാഃ സുഖസ്സർശാശ് ച സർവശഃ
 11 ശബ്ദാഃ ശ്രുതിമനോഗ്രാഹ്യാഃ സർവതസ് തത്ര വൈ മൂനേ
 ന ശോകോ ന ജരാ തത്ര നായാസ പരിദേവനേ
 12 ഈദൃശഃ സ മൂനേ ലോകഃ സ്വകർമ്മഫലഹേതുകഃ
 സുകൃതൈസ് തത്ര പുരുഷാഃ സംഭവന്ത്യ് ആത്മകർമ്മഭിഃ
 13 തൈജസാനി ശരീരാണി ഭവന്ത്യ് അത്രോപപദ്യതാം
 കർമ്മജാന്യ് ഏവ മൗദ്ഗല്യ ന മാതൃപിതൃജാന്യ് ഉത
 14 ന ച സ്വേദോ ന ദൗർഗന്ധ്യം പുരീഷം മൂത്രം ഏവ ച
 തേഷാം ന ച രജോ വസ്ത്രം ബാധതേ തത്ര വൈ മൂനേ
 15 ന മ്ലായന്തി സ്രജസ് തേഷാം ദിവ്യഗന്ധാ മനോരമാഃ
 പര്യഹ്യന്തേ വിമാനൈശ് ച ബ്രഹ്മണ് ഏവംവിധാശ് ച തേ
 16 ഈർഷ്യാ ശോകക്ലമാപേതാ മോഹമാത്സര്യ വർജിതാഃ

സുഖം സ്വർഗജിതസ് തത്ര വർതയന്തി മഹാമുനേ
 17 തേഷാം തഥാവിധാനാം തു ലോകാനാം മുനിപുംഗവ
 ഉപര്യ് ഉപരി ശക്രസ്യ ലോകാ ദിവ്യഗുണാനിതാഃ
 18 പുരസ്താദ് ബ്രഹ്മണസ് തത്ര ലോകാസ് തേജോമയാഃ ശുഭാഃ
 യത്ര യാന്ത്യ് ജ്ഞയോ ബ്രഹ്മൻ പുതാഃ സൈഃ കർമ്മഭിഃ ശുഭൈഃ
 19 ജഭവോ നാമ തത്രാന്ത്യേ ദേവാനാം അപി ദേവതാഃ
 തേഷാം ലോകാഃ പരതരേ താൻ യജന്തീഹ ദേവതാഃ
 20 സ്വയന്വ്രഭാസ് തേ ഭാസ്വന്തോ ലോകാഃ കാമദൃഘാഃ പരേ
 ന തേഷാം സ്തീകൃതസ് താപോ ന ലോകൈശ്വര്യമത്സരഃ
 21 ന വർതയന്ത്യ് ആഹുതിഭിസ് തേ നാപ്യ് അമൃതഭോജനാഃ
 തഥാ ദിവ്യശരീരാസ് തേ ന ച വിഗ്രഹമൂർതയഃ
 22 ന ശുഭേ സുഖകാമാഗ് ച ദേവദേവാഃ സനാതനാഃ
 ന കൽപപരിവർതേഷു പരിവർതന്തി തേ തഥാ
 23 ജരാമൃത്യുഃ കൃതസ് തേഷാം ഹർഷഃ പ്രീതിഃ സുഖം ന ച
 ന ദുഃഖം ന സുഖം ചാപി രാഗദ്വേഷൗ കൃതോ മനേ
 24 ദേവാനാം അപി മൗദ്ഗല്യ കാക്ഷിതാ സാ ഗതിഃ പരാ
 ദൃഷ്ട്വാപാ പരമാ സിദ്ധിർ അഗമ്യാ കാമഗോചരൈഃ
 25 ത്രയസ്തീംശദ് ഇമേ ലോകാഃ ശേഷാ ലോകാ മനീഷിഭിഃ
 ഗമ്യന്തേ നിയമൈഃ ശ്രേഷ്ഠൈർ ദാണൈർ വാ വിധിപൂർവ്വൈഃ
 26 സേയം ദാനകൃതാ വ്യഷ്ടീർ അത്ര പ്രാപ്താ സുഖാവഹാ
 താം ഭുങ്ഷ്യ സുകൃതൈർ ലബ്ധ്വാം തപസാ ദ്യോതിതപ്രഭഃ
 27 ഏതത് സ്വർഗസുഖം വിപ്ര ലോകാ നാനാവിധാസ് തഥാ
 ഗുണാഃ സ്വർഗസ്യ പ്രോക്താസ് തേ ദോഷാൻ അപി നിബോധ മേ
 28 കൃതസ്യ കർമ്മണസ് തത്ര ഭുജ്യതേ യത് ഫലം ദിവി
 ന ചാന്ത്യത് ക്രിയതേ കർമ്മ മൂലഹേദദേന ഭുജ്യതേ
 29 സോ ിത്ര ദോഷോ മമ മതസ് തസ്യാന്തേ പതനം ച യത്
 സുഖവ്യാപ്ത മനസ്താനാം പതനം യച് ച മുദ്ഗല
 30 അസന്തോഷഃ പരീതാപോ ദൃഷ്ട്വാ ദീപ്തരതാഃ ശ്രിയഃ
 യദ് ഭവത്യ് അവരേ സ്ഥാനേ സ്ഥിതാനാം തച് ച ദൃഷ്കരം
 31 സഞ്ജ്ഞാ മോഹഗ് ച പതതാം രജസാ ച പ്രധർഷണം
 പ്രല്ലാനേഷു ച മാല്യേഷു തതഃ പിപതിഷ്യാർ ഭയം
 32 ആ ബ്രഹ്മഭവനാദ് ഏതേ ദോഷാ മൗദ്ഗല്യ ദാരണാഃ
 നാകലോകേ സുകൃതിനാം ഗുണാസ് ത്വ് അയ്യതശോ നൃണാം

33 അയം ത്വ് അന്യോ ഗുനഃ ശ്രേഷ്ഠശ് ച്യുതാനാം സ്വർഗതോ മൂനേ
ശ്രുതാനശയ യോഗേന മനുഷ്യേഷുപജായതേ

34 തത്രാപി സുമഹാഭാഗഃ സുഖഭാവ് അഭിജായതേ
ന ചേത് സംബുധ്യതേ തത്ര ഗച്ഛത്യ് അധമതാം തതഃ

35 ഇഹ യത് ക്രിയതേ കർമ തത്പരത്രോപജ്ജ്യതേ
കർമഭൂമിർ ഇയം ബ്രഹ്മൻ ഫലഭൂമിർ അസൗ മതാ

36 ഏതത് തേ സർവം ആഖ്യാതം യൻ മാം പൃച്ഛസി മുദ്ഗല
തവാനകമ്പയാ സായോ സാധു ഗച്ഛാമ മാചിരം

37 [വ്യാസ]

ഏതച് ശ്രുത്വാ തു മൗദ്ഗല്യോ വാക്യം വിമമൂശേ ധിയാ
വിമൂശ്യ ച മുനിശ്രേഷ്ഠോ ദേവദൂതം ഉവാച ഹ

38 ദേവദൂത നമസ് തേ fസ്തു ഗച്ഛ താത യഥാസുഖം
മഹാദോഷേണ മേ കാര്യാം ന സ്വർഗേണ സുഖേന വാ

39 പതനം തൻ മഹദ് ദുഃഖം പരിതാപഃ സുദാരുണഃ
സ്വർഗഭാജശ് ച്യവന്തീഹ തസ്മാത് സ്വർഗം ന ക്വാമയേ

40 യത്ര ഗത്വാ ന ശോചന്തി ന വ്യഥന്തി ചലന്തി വാ
തദ് അഹം സ്ഥാനം അത്യന്തം മാർഗയിഷ്യാമി കേവലം

41 ഇത്യ് ഉക്ത്വാ സ മുനിർ വാക്യം ദേവദൂതം വിസ്രജ്യ തം
ശിലോമ്മ വൃത്തിം ഉത്സജ്യ ശമം ആതിഷ്ഠദ് ഉത്തമാം

42 തുല്യനിന്ദാസ്തുതിർ ഭൂത്വാ സമലോഷ്ടാശ്ശുകാഞ്ചനഃ
ജ്ഞാനയോഗേന ശുഭേന ധ്യാനനിത്യോ ബഭൂവ ഹ

43 ധ്യാനയോഗാദ് ബലം ലബ്ധ്വാ പ്രാപ്യ ചർദ്ധിം അനന്തമാം
ജഗാമ ശാശ്വതീം സിദ്ധിം പരാം നിർവാണലക്ഷണാം

44 തസ്മാത് ത്വം അപി കൗന്തേയ ന ശോകം കർതും അർഹസി
രാജ്യാത് സ്തീതാത് പരിഭ്രഷ്ടസ് തപസാ തദ് അവാപ്സ്യസി

45 സുഖസ്യാനന്തരം ദുഃഖം ദുഃഖസ്യാനന്തരം സുഖം
പര്യായേണോപവർതന്തേ നരം നേമിം അരാ ഇവ

46 പിതൃപൈതാമഹം രാജ്യം പ്രാപ്സ്യത്യ് അമിതവിക്രമ
വർഷാത് ത്രയോദശാദ് ഊർധ്വം വ്യേതു തേ മാനസോ ജ്വരഃ

47 [വൈ]

ഏവം ഉക്ത്വാ സ ഭഗവാൻ വ്യാസഃ പാണ്ഡവനന്ദനം
ജഗാമ തപസേ ധീമാൻ പുനർ ഏവാക്രമം പ്രതി

അധ്യായം 248

1 [വൈ]

തസ്മിൻ ബഹുമൃഗേ ിരണ്യേ രമമാണാ മഹാരഥാഃ
കാമ്യകേ ഭരതശ്രേഷ്ഠാ വിജഹ്രസ് തേ യഥാമരാഃ
2 പ്രേക്ഷമാണാ ബഹുവിധാൻ വനോദ്ദേശാൻ സമന്തതഃ
യഥർതുകാലരമ്യാശ് ച വനരാജീഃ സുപുഷ്പിതാഃ
3 പാണ്ഡവാ മൃഗയാ ശീലാശ് ചരന്തസ് തൻ മഹാവനം
വിജഹ്രൻ ഇദ്ര പ്രതിമാഃ കം ചിത് കാലം അരിന്ദമാഃ
4 തതസ് തേ യൗഗപദ്യേന യയുഃ സർവേ ചതുർദിശം
മൃഗയാം പുരുഷവ്യാഘ്രാ ബ്രാഹ്മണാർഥേ പരന്തപാഃ
5 ദ്രൗപദീം ആശ്രമേ നൃസ്യ തൃണബിന്ദോർ അനജന്തയാ
മഹർഷേർ ദിപ്തപസോ ധൗമ്യസ്യ ച പുരോധസഃ
6 തതസ് തു രാജാ സുസ്മനാം വാർദ്ധക്ഷത്രിർ മയാ യശാഃ
വിവാഹ കാമഃ ശാലേയാൻ പ്രയാതഃ സോ ിഭവത് തദാ
7 മഹതാ പരിബർഹേണ രാജയോഗ്യേന സംവൃതഃ
രാജദീർ ബഹുഭിഃ സാർധം ഉപായാത് കാമ്യകം ച സഃ
8 തത്രാപശ്യത് പ്രിയാം ഭാര്യാം പാണ്ഡവാനാം യശസിനാം
തിഷ്ഠന്തിം ആശ്രമദ്വാരീ ദ്രൗപദീം നിർജനേ വനേ
9 വിദ്രാജമാനാം വപുഷാ ബിഭ്രതീം രൂപം ഉത്തമം
ദ്രാജയന്തിം വനോദ്ദേശം നീലാദ്രം ഇവ വിദ്യതം
10 അപ്സരാ ദേവകന്യാ വാ മായാ വാ ദേവനിർമ്മിതാ
ഇതി കൃത്യാഞ്ജലിം സർവേ ദദൃശുസ് താം അനിന്ദിതാം
11 തതഃ സരാജാ സിന്ധുനാം വാർദ്ധക്ഷത്രിർ ജയദ്രഥഃ
വിസ്തൃതസ് താം അനിന്ദയാംഗീം ദൃഷ്ട്യാസീദ് ധൃഷ്ടമാനസഃ
12 സ കോടികാശ്യം രാജാനം അബ്രവീത് കാമമോഹിതഃ
കസ്യ ത്വ് ഏഷാനവദ്യാംഗീ യദി വാപി ന മാനുഷി
13 വിവാഹാർഥേ ന മേ കശ് ചിദ് ഇമാം ദൃഷ്ട്യാതിസുന്ദരീം
ഏതാം ഏവാഹം ആദായ ഗമിഷ്യാമി സ്വം ആലയം
14 ഗച്ഛ ജാനീഹി സൗമ്യൈനാം കസ്യ കാ ച കതോ ിപി വാ
കിമർഥം ആഗതാ സ്യദ്രൂർ ഇദം കണ്ടകിതം വനം
15 അപി നമ വരാഭോഹാ മാം ഏഷാ ലോകസുന്ദരീ
ഭജേദ് അദ്യായതാപാംഗീ സുദതീ തനമധ്യമാ
16 അപ്യ് അഹം കൃതകാമഃ സ്യാം ഇമാം പ്രാപ്യ വരസ്തീയം

ഗച്ഛ ജാനീഹി കോ ന് അന്ധ്യാ നാഥ ഇത്യ ഏവ കോടിക
17 സ കോടികാശ്യസ് തച് ശൂത്യാ മഥാത് പ്രസ്തന്യ കണ്ഡലീ
ഉപേത്യ പപ്രച്ഛ തദാ ക്രോഷ്യാ വ്യാഘ്രവധും ഇവ

അധ്യായം 249

1 [കോടി]

കാ ത്വം കദംബസ്യ വിനമ്യ ശാഖാം; ഏകാശ്രമേ തിഷ്ഠസി ശോഭമാനാ
ദേദീപ്യമാനാശിശിഖേവ നക്തം; ദോധൂയമാനാ പവനേന സുഭ്രുഃ

2 അതീവ രൂപേണ സമന്വിതാ ത്വം; ന ചാപ്യ് അരണ്യേഷു ബിഭേഷി കിം ന
ദേവീ ന യക്ഷീ യദി ദാനവീ വാ; വരാപ്സരാ ദൈത്യ വരാംഗനാ വാ

3 വപുഷ്കൃതീ വോരഗ രാജകന്യാ; വനേചരീ വാ ക്ഷണദാചര സ്ത്രീ
യദ്യ് ഏവ രാജേണാ വരണസ്യ പത്നീ; യമസ്യ സോമസ്യ ധനേശ്വരസ്യ

4 ധാതുർ വിധാതുഃ സവിതുർ വിഭോർ വാ; ശക്രസ്യ വാ ത്വം സദനാത് പ്രപന്നാ
ന ഹ്യ് ഏവ നഃ പൃച്ഛസി യേ വയം സു; ന ചാപി ജാനീമ തവേഹ നാഥം

5 വയം ഹി മാനം തവ വർധയന്തഃ; പൃച്ഛാമ ഭദ്രേ പ്രഭവം പ്രഭ്രം ച
ആചക്ഷ്യ ബന്ധുംശ് ച പതിം കലം ച; തത്തേന യച് ചേഹ കരോഷി കാര്യം

6 അഹം തു രാജ്ഞഃ സുരഥസ്യ പുത്രോ; യം കോടികാശ്യേതി വിദുർ മനുഷ്യാഃ
അസൗ തു യസ് തിഷ്ഠതി കാഞ്ചനാംഗേ; രഥേ ഹൃതോ ഽനിശ് ചയനേ യഥൈവ
ത്രിഗർത്തരാജഃ കഥായതാക്ഷി; ക്ഷേമങ്കരോ നാമ സ ഏഷ വിരഃ

7 അസ്മാത് പരസ് ത്വ് ഏഷ മഹാധനുഷ്ഠാനുഃ; പുത്രഃ കണിന്ദാധിപതേർ വരിഷ്ഠഃ
നിരീക്ഷതേ ത്വാം വിപുലായതാംസഃ; സുവിസ്തൃതഃ പർവതവാസനിത്യഃ

8 അസൗ തു യഃ പുഷ്കരിണീ സമീപേ; ശ്യാമോ യുവാ തിഷ്ഠതി ദർശനീയഃ
ഇക്ഷ്യാകരാജ്ഞഃ സുബലസ്യ പുത്രഃ; സ ഏഷ ഹന്താ ദ്വിഷതാം സുഗാത്രി

9 യസ്യാനയാത്രം ധ്വജീനഃ പ്രയാന്തി; സൗവീരകാ ദ്വാദശ രാജപുത്രാഃ
ശോണാശ്വയുക്തേഷു രഥേഷു സർവേ; മഖേഷു ദീപ്താ ഇവ ഹവ്യവാഹാഃ

10 അംഗാരകഃ കഞ്ജരമുക്തകശ് ച; ശത്രുഞ്ജയഃ സഞ്ജയ സുപ്രവൃദ്ധൗ
പ്രഭങ്കരോ ഽഥ ഭ്രമരോ രവിശ് ച; ശൂരഃ പ്രതാപഃ കഹരശ് ച നാമ

11 യം ഷക് സഹസ്രാ രമിനോ ഽനയാന്തി; നാഗാ ഹയാശ് ചൈവ പദാതിനശ്
ച

ജയദ്രഥോ നാമ യദി ശ്രുതസ് തേ; സൗവീരരാജഃ സുഭഗേ സ ഏഷഃ

12 തസ്യാപരേ ഭ്രാതരോ ഽദീനസത്ത്വാഃ; ബലാഹകാനീക വിദാരണാധ്യാഃ
സൗവീരവീരാഃ പ്രവരാ യുവാനോ; രാജാനം ഏതേ ബലിനോ ഽനയാന്തി

13 ഏതൈഃ സഹായൈർ ഉപയാതി രാജാ; മരുദ്ഗണൈർ ഇന്ദ്ര ഇവാഭിമുക്തഃ
അജാനതാം ഖ്യാപയ നഃ സുകേശി; കസ്യാസി ഭാര്യാ ദുഹിതാ ച കസ്യ

അധ്യായം 250

1 [വൈ]

അമാബ്രവിദ് ദ്രുപദീ രാജപുത്രീ; പൃഷ്ഠാ ശിബീനാം പ്രവരേണ തേൻ അ
അവേക്ഷ്യ മനഃ പ്രവിമുച്യ ശാഖാം; സംഗൃഹ്ണതീ കൗശികം ഉത്തരീയം
2 ബുദ്ധ്യാഭിജാനാമി നരേന്ദ്രപുത്രഃ; ന മാദൃശീ ത്യാം അഭിഭാഷ്യം അർഹാ
ന തേഹേ വക്താസ്തി തവേഹ വാക്യം; അന്യോ നരോ വാപ്യ് അഥ വാപി നാതീ
3 ഏകാ ഹ്യ് അഹം സമ്പ്രതി തേന വാചം; ദദ്വാനി വൈ ഭദ്ര നിബോധ ചേദം
അഹം ഹ്യ് അരണ്യേ കഥം ഏകം ഏകാ; ത്യാം ആലപേയം നിരതാ സ്വധർമേ
4 ജാനാമി ച ത്യാം സുരഥസ്യ പുത്രം; യം കോടികാശ്യേതി വിദുർ മനുഷ്യാഃ
തസ്സാദ് അഹം ശൈബ്യ തമൈവ ഇദ്യം; ആഖ്യാമി ബസുന് പ്രതി തൻ
നിബോധ
5 അപത്യം അസ്തി ദ്രുപദസ്യ രാജ്ഞഃ; കൃഷ്ണേതി മാം ശൈബ്യ ദിവുർ മനുഷ്യാഃ
സാഹം വൃണേ പഞ്ചജനാൻ പതിത്യേ; യേ ഖാണവ പ്രസ്ഥഗതാഃ ശ്രുതാസ് തേ
6 യുധിഷ്ഠിരോ ഭീമസേനാർജുനൗ ച; മാദ്യാഗ് ച പുത്രൗ പുരുഷപ്രവീരൗ
തേ മാം നിവേശ്യേഹ ദിശഗ് ചതന്ത്രോ; വിഭജ്യ പാർഥാ മൃഗയാം പ്രയാതാഃ
7 പ്രാചീം രാജാ ദക്ഷിണാം ഭീമസേനോ; ജയഃ പ്രതീചീം യമജാവ് ഉദീചീം
മന്യേ തു തേഷാം രഥസത്തമാനാം; കാലോ ിഭിതഃ പ്രാപ്ത ഇഹോപയാതും
8 സംമാനിതാ യാസ്യഥ തൈർ യഥേഷും; വിമുച്യ വാഹാൻ അവഗാഹയധാ
പ്രിയാതിഥിർ ധർമസുതോ മഹാത്മാ; പ്രീതോ ഭവിഷ്യത്യ് അഭിവിക്ഷ്യ യുഷ്മാൻ
9 ഏതാവദ് ഉക്ത്വാ ദ്രുപദാത്മജാ സാ; ശൈബ്യാത്മജം ചന്ദ്ര മുഖീ പ്രതിതാ
വിവേശ താം പർണകടീം പ്രശസ്താം; സഞ്ചിന്ത്യ തേഷാം അതിഥിസ്വധർമം

പ്രസാധകർ

സാജിഭക്തം

